

שכר פרשת בחקותי - פרק ל"ב ועונש שנא

כמו שנאמר מה חרי האף הגדול הזה, גם מענישים על עשה, שהדין הוא מי שאומרים לו עשה סוכה ואינו עושה מכין אותו עד שתצא נפשו. וזהו שנאמר לעשות את כל דברי התורה זאת על שלא הביאו זה את זה לקיים המצות. ועוד, שקיבלו ערבות לא רק על כל אחד מישראל, אלא גם על כל הערבים, שכל אחד ערב גם בעד הערבים, כפי שנתבאר בבאור לפרשת כי תבא, לכך אומר הכתוב, לעשות את כל דברי התורה הזאת, שכל ישראל יקיימו את כל דברי התורה הזאת, שלנו ולבנינו, הערבות שקבלנו, עד עולם היא, שכל העולם יעשו התורה.

(ילקוט מעם לועז דברים דף תשס"ד).

על ידי הערבות מקיים כל אחד מישראל כל התרי"ג מצוות וזה בעצם ההוכחה על זה שנתחייבו בערבות על העובר על התורה. וזהו מה שפירש בעל הפני יצחק בפרשת נצבים על הפסוק הנסתרות.

"הנסתרות לה' אלקינו והנגלות לנו ולבנינו עד עולם לעשות את כל דברי התורה הזאת" (נצבים פרשה כ"ט כ"ח) ובילקוט מעם לועז וזה לשונו: "שכבר נתבאר בהקדמה לבאור ספר דברים שכל אחד מישראל יכול לקיים כל התרי"ג מצות, אף על פי שיש מצות השייכות רק בכהנים או בלויים, אבל כיון שכל ישראל הם נשמה אחת ורק הגופות מחולקים, הרי כשמצטרפים כל ישראל שהם ערבים זה לזה נמצא ביד כל אחד ואחד מישראל תרי"ג מצות. וזהו שאומר כאן הכתוב הנסתרות, מה שאדם עובר בסתר, לה' אלקינו, הקדוש ברוך הוא נפרע ממנו (כי אין ערבות על דברים שבסתר). והנגלות, מה שנעשה בגלוי שייך לנו ולבנינו, שהרי כל ישראל ערבים זה בזה, שמא תאמר איך טוביה חוטא ויוחנא משתלמא, התשובה לעשות את כל דברי התורה הזאת, שיש בתורה תרי"ג מצות, ואם לא נהיה ערבים זה בזה איך יצויר שכל אחד מישראל יקיים כל המצות, וכשם שהקיום נחשב

שנב שכר פרשת בחקותי - פרק ל"ב ועונש

רק בהצטרפות כל ישראל, כך העונש אם רואה חבירו עובר חייב להוכיחו ואם לא נענש על ידו.

(פני יצחק, מעם לועז דברים תשס"ד).

נענשים על זה שאין מוחים לכבוד ה' ותורתו, מפני שהרי במציאות על כבודו הפי'טי כל אחד מוחה, ונוצרת טענה על כבודי לא מחיתם ועל כבוד בשר ודם מחיתם

בילקוט שמואל קאפיטל ו' (סימן ק"ג) בשם תנא דבי אליהו וזה לשונו: **על הכל הקדוש ברוך הוא פורע מדה כנגד מדה** לפי שהיו בני עלי מקולקלים במעשיהם יצאו למלחמה ונהרגו מישראל ארבעת אלפים, אמרו ישראל למה נגפנו ה', אמר הקדוש ברוך הוא כשהיו מכעיסים לפני בעזרת ישראל ובעזרת הנשים לא אמרתם כך, שלחו והביאו ארון הברית והריעו תרועה גדולה שאין בה ממש, על אותה שעה אמר נתנה עלי בקולה על כן שנאתיה, **מיד נהרגו שלשים אלף ונשבה ארון הברית עד כאן לשונו.**

לענין עונש עבור ערבות - לימוד הלכות אין הבדל בין עיירות, וכל ישראל בסקירה אחת נסקרים ונענשים

ובשנה זו יותר מוטל עלינו תפלה וצדקה לה' כי בעוונותינו הרבים חרון אף ה' היה בישראל בשנה העבר ונגדע קרן ישראל בחורבן עיר ואם בישראל בלע ה' ולא חמל נאות יעקב הם בית הכנסת ובית המדרש בפראג אשר כמוהו לא יהיה בכל תפוצות ישראל ומתו כמה נפשות מישראל רבים נהרגו על קידוש השם, השם ינקום דמם, וקצתן שמתו על מטתן שהיה גם כן לרב צער ויגון ומבת ציון יצא כל הדרה בעלי תורה וחכמה ובעוונותינו הרבים עוד היום חרון אף ה' אשר ימים אלו שמענו ותרגז בטני אשר מתו שני בעלי תורה המופלאים אחד חכם וסופר מופלא בדורו כמוה"ר **אברהם אוש** זצ"ל ושני יניק וחכים צנוע ומעלי ממש מת בלי חטא

שכר פרשת בחקותי - פרק ל"ב ועונש שנג

ופשע כי מנעוריו היה עולה תמים לה' כמוה"ר **אהרן ז"ל**, ווי ווי מישראל חסרו גבורי כח איך אבדו גבורים ויאבדו כלי מלחמה לכן עלינו לבקש רחמים ולשפוך שיחה לפני ה' שיסיר כעסו ושבתו. ואל תאמרו מה לנו ולהם הלא למעלה אין הבדל בין עיירות וכל ישראל בכלל בסקירה אחת נסקרים **ועונותינו הטו זאת ואלו היינו זכאים היינו מגן שלא קרה להם כן והלא איש אחד אנחנו וכשלו איש באחיו.**

העובר עבירה יחד עם חבירו ושב על עונו וחבירו לא שב, מי ששב אינו נענש על עוון חבירו, ומי שלא שב נענש גם על עון חבירו הגם שחבירו כבר שב על עוון זה מכח דין ערבות

וזהו מאמר הגמרא כתיב ונקה, וכתיב לא ינקה הא כיצד מנקה לשבים ואינו מנקה לשאינם שבים ודבר זה צריך ביאור דפשיטא דלא ינקה לשאינם שבים וכל האומר הקדוש ברוך הוא וותרן - יותרו חייו. אמנם הענין כנודע כי כל ישראל עריבים ואיש בעון חבירו נתפס ובפרט מי שיש בידו למחות ולא מיחה ואין פירוש של למחות כמו שחושבים העולם שהוא ידו תקיפה לגעור בעושי עול ולכוף כאגמון ראשם, לא כן הוא רק כל אדם שרואה שחבירו עושה דבר שלא כהוגן יש בידו למחות דהיינו לומר לו, אַל בני לא טוב הדבר, כלך מדרך זו, **ואם הוא לא ישמע לו הרי הוא מנוקה מעון ואפילו מערבתו,** אבל אם כובש פנים בקרקע גם הוא עונו ישא וחטאת הקהל הוא.

דרך משל אחד גוזל וחבירו גם כן גוזל, אם כן כל אחד נענש בעבור גזלתו ועבור גזילת חבירו גם כן היותם שניהם בעבירה, ועל זה נאמר וכשלו איש באחיו ואם אחר כך אחד חוזר בתשובה, והשני עומד במרדו וברשעתו זה השני לא זו שנענש בעבור עצמו אף גם שנענש בעון גזל חבירו גם כן היותו

שנד שכר פרשת בחקותי - פרק ל"ב ועונש

ערב, ואף שחבירו שב מכל מקום הואיל והוא לא שב אם כן לא נתרצה למעשה חבירו, הרי למולו לא נסלח העון וחטא הגזל במצוות עשה להעניש אותו כי לזה שנמחל החטא בתשובה הוא חמלה מה' מרצון מוחלט בלי טעם ורחמים גדולים לה' שישלח לעון כאשר יתחרט, והרי זה נמחל בחמלת ה' אבל להעומדים במרדס אין כאן חמלה וחטא חברו במצוות עשה שיהיה נענש בעון חבירו. זהו אמרו מנקה לשבים ואינו מנקה לשאינם שבים, הרצון אותו עון עצמו ששב עליו הוא מנוקה לאותו איש ששב עליו, אבל מכל מקום הוא עומד להפרע לגבי חבירו בשביל ערבות, הואיל ואינו שב ודברי הגמרא מדוקדקים היטב.

בכלל חיוב הערבות היא לימוד הלכות לידע איך להתנהג ולא לעבור על האיסורים והדינים המבוארים

ולכן ראו כמה עון גורם וכמה גדול כח התשובה, והעיקר כמו שכתוב לשמוח בשמחה של מצוה ואז יתן אל לבו מבלי לעבור פי ה' וללמד דיני תורה ולהשמר מעבירות שדש בעקביו ובפרט הלכות שבת ויום טוב וברכות ברכת הנהנין מי שאינו בקי בהן ממש אינו בתורת אדם ישראלי וגמרתי בלבי בלי נדר והסכמת נדר ביו"ד ימי תשובה אלו אם ירצה השם לכתוב דיני שבת בקצרה בלשון אשכנז ולחלוק לבעלי בתים שאינם כל כך בני תורה וביחוד בגליל שלי וידעתי כי יצחקו עלי רבים ואהיה להם למשל כל היום מנגינתם, אבל מוטב שאהיה שוטה כל ימי^א ולא איעול בכיסופא קמי מלכא קדישא.

(מוסרי רבינו יהונתן דף קלט).

(א) עיין בשאלות ותשובות חתם סופר חלק אורח חיים (סימן פ"ג) עיין שם.

שכר פרשת בחקותי - פרק ל"ב ועונש שנה

מלבד זה שבני ישראל נתערבו זה על זה נתבקשו עוד ערבות, הערבות שנתנו בני ישראל בקבלת התורה שיקיימו וישמרו את התורה הם העוללים ויונקים

ומלבד אותה הערבות שעברו ישראל זה בזה (שומר טוב סימן ח') ומדרש חזית פסוק משכני ועיין של"ה מסכת שבועות) דרש הקדוש ברוך הוא ערבות אחרת: שבשעה שעמדו בהר סיני אמר להם הקדוש ברוך הוא, וכי סבורים אתם שבשבועה בלבד אתן לכם את התורה. לא די לי בכך, רוצה אני שתביאו לי ערבים טובים שיתחייבו אודותיכם שתקיימו את המצות, אמרו ישראל: אבות העולם יהיו הערבים שלנו. ולא הסכים הקדוש ברוך הוא לקבלם כערבים לא אותם ולא הנביאים לבסוף אמרו ישראל: **בנינו יהיו ערבים.**

אמר הקדוש ברוך הוא בודאי הם ערבים טובים, ועל ידם אני נותן לכם התורה. אחר כך הביאו התינוקות משדי אמותיהם ואת הנשים המעוברות, ונעשה נס, כפי שכבר בארנו לעיל, שבטניהם נעשו שקופות כמו הבדולח הזך, ודרך שם ראו כולם את מעמד הר סיני. **אמר להם הקדוש ברוך הוא: האם אתם ערבים עבור אבותיכם שאם לא יקיימו התורה אפרע מכם. אמרו, הן.** אמר להם: אנכי ה' אלוהיך. אמרו הן, אמר להם לא יהיה לך אלהים אחרים, אמרו הן. וכן על זה הדרך על כל דבר אמרו על הן הן ועל לאו לאו. וזה מה שאומר הכתוב: מפי עוללים ויונקים יסדת עוז (תהלים ח) רצה לומר על פיהם של העוללים ניתנה התורה, לפי שנעשו ערבים עבור אבותיהם. וכן הוא הדין שאם אין ללוה ממה לפרוע נפרע המלוה ממי שערב לו. אף כאן, אם אחד מבטל התורה ואינו מקיים המצות כראוי נפרע הקדוש ברוך הוא מן העוללים הקטנים לפי שהם נעשו ערבים לאבותיהם. **לפיכך צריך אדם שתהיה יראת שמים בלבו, וחובה עליו ללמד את בנו לקרוא ולחנכו במצות, למען יאריכון ימיו על האדמה.** כמו שנאמר: **כי בי ירבו ימך**

שנו שכר פרשת בחקותי - פרק ל"ב ועונש

ויוסיפו לך שנות חיים. (משלי טו), שעל ידי התורה והמצוות מתוספים ימים לאדם. וכשמת לאדם ילד, בן או בת, ידע שעונותיו גרמו לו והוא צריך למרר לבו ולחזור בתשובה המסוגלת לתקן כל מה שעבר. ויבקש רחמים מאת הקדוש ברוך הוא שיכפר הן על עצם העון, והן על שגרם למיתת נפש נקי בלי עון. ויקבל על עצמו שמהיום והלאה יהיה יהודי כשר ושוב לא יעשה דבר נגד התורה.

(ילקוט מעם לועז שמות עמוד תקכ"ב).

וכן מצינו בילקוט רות שהקטן נענש בעון אביו

בילקוט רות (על הפסוק וימותו גם שניהם) וזה לשונו: ללמדך שיעין הרע מכה בבנים, אמר ר' חייא בר אבא **עד שלש עשרה שנה הבן לוקה בעון האב**, מכאן ואילך איש בעונו ימות, עד כאן לשונו.

וכן מצינו בתנחומא כשאחד לוקה כל הדור לוקה גם הטף הנשים והגרים

במדרש תנחומא פרשת נצבים על הפסוק "אתם נצבים היום כלכם לפני ד' אלקיכם ראשיכם שבטיכם זקניכם ושוטריכם כל איש ישראל, טפכם נשיכם וגרך אשר בקרב מחניך" וזה לשונו: **כולכם ערבים זה בזה**, אפילו צדיק אחד ביניכם כולכם עומדים בזכותו, ולא אתם בלבד אלא אפילו צדיק אחד ביניכם כל העולם כלו בזכותו עומד, שנאמר וצדיק יסוד עולם, **וכשאחד מכם חטא כל הדור לוקה**, וכן אתה מוצא בעכו, הלא עכן בן זרח מעל בחרם וגו' (חטא ישראל וגם עברו את בריתי) **מדת פורענות מועטת והדור נתפס בה**, לכך נאמר כל איש ישראל, ולא גדולים שבכם בלבד אלא אפילו טפכם נשיכם וגרך. עד כאן לשונו.

שכר פרשת בחקותי - פרק ל"ב ועונש שנו

"לעברך בברית ה' אלקיך. ובאלתו אשר ה' אלקיך כרת

עמך היום" (נצבים כט, יא).

ונאמר בלשון יחיד לעברך בברית וגו', (יוסף לקח בשם מהר"יט)
שכל יחיד ויחיד נעשה ערב על ששים רבוא, כפי
שנתבאר בפרשת כי תבא, ולכן פתח בלשון רבים וסיים בלשון
יחיד. ונאמר "כל איש ישראל", **שכל אדם ואדם מישראל**
שיש בידו למחות ביד הזקנים והשופטים המתנהגים בעול
ואינו מוחה נתפס עליהם, כמו שאירע במעשה של אשת רבי
חנינא בן תרדיון שגזרו עליה הריגה על שלא מיחתה ברבי
חנינא שהיה הוגה השם באותיותיו. וזה שנאמר "וגרך אשר
בשעריך", הוי"ו בא להפסיק, ללמדנו שאין אנו ערבים לגרים
ואינם ערבים לכם. ויש אומרים (נח רש"י נדה פ"ב) שאנו ערבים
על הגרים **כי יש בידנו למחות בידם,** אבל הם לא ערבים לנו,
ולכן נאמר לעברך בברית וגו' בלשון יחיד, שרק אתה ערב לו,
אבל הוא אינו ערב עליך (רא"ש ברכות). ואף על פי **שהנשים אינן**
בכלל ערבות (יוסף לקח) **זה דוקא במצות עשה, אבל לא במצות**
לא תעשה, ומשום כן נענשה אשת ר' חנינא בן תרדיון. וזהו
שנזכר כאן נשיכם, שגם הם בכלל ערבות דוקא לעברך בברית
ה', במצות שהנשים מצוות היינו לא תעשה, ואם אינן
מקיימות עוברות על האזהרה, ולא במצוות עשה שאינן
מצוות.

(מעם לועז נצבים פרשה כ"ט).

בנינו ערבים - כשאין ללוח לשלם מי נתפס הערב

בילקוט שיר השירים (על הפסוק משכני אחריך נרוצה) וזה לשונו:
רבי מאיר אומר בשעה שעמדו ישראל על הר סיני
אמר להם הקדוש ברוך הוא **הביאו לכם ערבים שאתם**
שומרים את התורה ואני נותנה לכם, א"ל אבותינו ערבין
אותנו, אמר להם יש לי עליהם, אברהם על מה שאמר במה
אדע, יצחק על שאהב את עשו, יעקב על שאמר נסתרה דרכי

שנח שכר פרשת בחקותי - פרק ל"ב ועונש

מה', א"ל בנינו ערבין אותנו, א"ל הם ערבים טובים, שנאמר מפי עוללים ויונקים יסדת עוז ואין עוז אלא תורה שנאמר ד' עוז לעמו יתן, **בזמן שהלוא נתפס ואין לו מה לשלם מי נתפס לא הערב**, הוי ותשכח תורת אלקיך אשכח בניך גם אני. עד כאן לשונו.

גם על הקטנים נתחייבנו בערבות ואם אין הגדולים מוכיחים את הקטנים נענשין על ידיהם וכמו שאמרו במדרש

במדרש רבה נשא (פרשה י') דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם וזה לשונו: "דבר אל בני ישראל" אלו הנודרים בנזיר "ואמרת אליהם" להזהיר הבית דין על כך שלא יניחו לנזיר לעבור על נזירתו שאם יראו שירצה לבטל נזירתו יכופו אותו כדי לקיים דבריו ללמדך **שהגדולים מזהירין על ידי הקטנים והם נענשים על ידיהם אם לא יוכיחו אותם** וכן הוא אומר: "**וכשלו איש באחיו**" איש בעון אחיו מלמד שכל ישראל ערבים זה בזה, עד כאן לשונו.

מגיל הבר מצוה חלה חובת הערבות והחובה עליו גם על יהודים אחרים לפעול שילכו בדרך ה'

התכללות בעם ישראל בערבות למצוות. הלכה זו העלו הפוסקים, שהתכללות האדם בחיוב וזכות של "כל ישראל ערבים זה בזה" הוא החל מגיל בר מצוה (מגן אברהם סימן קצ"ט סעיף קטן ז', על פי הגמרא סוטה דף ל"ז עמוד ב'). מעלה זו של בר המצוה, הדגישה פעם האדמו"ר הרא"ם מגור זצ"ל, בסעודת בר-מצוה שנזדמן לה, ובנועם שיח קדשו הפטיר הרבי: **כעת הונח לנו קמעה מאחריות של "כל ישראל ערבים זה בזה"** (שבועות ל"ט א'). **עם התווספות של עוד ערב אחד - הוא חתן בר המצוה - שישא בעול ערבות זו.**

שכר פרשת בחקותי - פרק ל"ב ועונש שנט

בעקיפין היו הדברים מופנים כלפי העלם להעמידו על חובתו בהרגשת חובה גם על יהודים אחרים, ומאידך נרמז לו שהרבי נכנס לעול חדש כערב על מעשיו של הנער - להבהירו עד היכן מעשיו ומחדליו מגיעים.

גם המתים ערבים על עון שפיכות דמים

שפיכות דמים אמרו בספרי (סוף ספר שופטים) על הפסוק "כפר לעמך ישראל" כפר לחיים אשר פדית למתים מגיד שהמתים צריכים כפרה וסיים המדרש דנמצינו למדין שהשופך דמים חוטא עד יוצאי מצרים והכי פירושו שההורג הזה מגלגל בעונו חטא ועון למפרע, אשר פדית ה' כלומר על כן פדיתנו שלא יש בינינו שופכי דמים וכדאמרין, ד"כל ישראל ערבים זה לזה" ועל מנת כן נפדו שלא יהא בם ובזרעם שופכי דמים וזה עבר, על כן נענשו וגם המתים ערבים עליו וצריכים כפרה (הרב הלבוש בת"ח סימן רפ"ד) גם בשפיכות דמים מטמא את הארץ ומסלקת את השכינה כמו שכתוב בספרי (סוף סדר מסעי) על הפסוק "ולא תטמא את הארץ" (ועיין שם).

(נפש כל חי מערכת ש').

גם באיסור ובדבר של דרבנן שייך ערבות כל ישראל אחד על חבירו להרבה דעות

ערבות דכל ישראל ערבים זה לזה. הרב החסיד בארעא דרבנן (אות תפ"ט) מיייתי פלוגתא דהרב מהר"ם ׳ן חביב סבר דערבים אף במידי דרבנן ומורינו הרב זרע אברהם (אורח חיים סימן י"ב) חלק עליו דאין ערבות במידי דרבנן עד כאן דבריו, ואני הפעוט עמדתי בזה ואחשבה לדעת הרב מהר"ם ׳ן חביב דערבות איתיה אף במידי דרבנן כמו שכתבתי בעניותי בספרי הקטן ברכי יוסף אורח חיים סימן קכ"ד עיין שם.

(עין זוכר מערכת ד').

**בדור המבול היו הרבה צדיקים כמו
נח, ונמחו במבול מפני שלא הוכיחו**

ערבות עד מתן תורה כל מי שחטא היה הדור משלם ודור המבול הרבה כשרים היו כמו נח ונמחו עם דור המבול, ופירש הרב ברכת אברהם דלקו מטעם ערבות שהיה דבר קצוב ז' מצות אך ממתן תורה עד ערבות מואב כל מי שחטא הקדוש ברוך הוא פורע ממנו שלא היה ערבות כיון שלא היה קצוב כמו שכתוב הרמב"ם, אך בערבות מואב כבר ידעו כל המצות והיה קצוב עיין שם באורך.

(עין זוהר מערכת ד').

מה שכתוב בתנחומא ראה, דהרבה כשרים היו בדור כמו נח ונמחו עם הדור, **הטעם שנמחו אותם הכשרים משום שלא מחו, מה שאין כן נח שמחה בהם** כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה בבראשית-רבה על הכתוב שנאו בשער מוכיח.
(חיד"א בחומת אנך פרשת נח).

הערבות לטובתינו למען קיום העם

האור החיים הקדוש מסביר שהתורה נותנת טעם לערבות שהיא אינה אלה לטובתינו, למען הקים אותך היום לו לעם שעם ישראל יהיה לו קיום כעם סגולה למען הקים אותך היום לו לעם והוא יהיה לך לכתוב בפסוק לאלקים וגוי'.

עוד ירצה לתת טעם לברית הערבות, שלא יאמר אדם למה יעשה ה' כה לעבדיו להכביד עולם לחייבם במעשה הזולת, לזה אמר כי אלקים חשבה לטובה למען הקים אותך לו לעם פירוש שזולת זה יהיו ישראל חוזרים לאחוריהם היום יפשע אחד בקלה ולמחר בחמורה והיו נשמטים מעדת הקדושה מעט מעט עד שיפשע ישראל מהיות עם ה', **ובמה שעשאים ערבים יתנו לב לעובר עבירה אחת קלה כבחמורה**

שכר פרשת בחקותי - פרק ל"ב **ועונש** שסא

ויתקיימו לעם סגולה, הא למדת שכל מעשה ה' אינו אלא לטובתינו להקימו.

שַׁעַר הָעֵרְבוֹת עַל עֲנִינֵי שָׂכָר וְעוֹנֶשׁ

סימן ג'

גם הנשים הן בכלל חיוב הערבות על מה שהן נצטוו,
נענשות אם לא מיחו בבעליהן, כמו שנענשה אשת רבי
חנינא בן תרדיון, וגם בניו הקטנים נתפסים בעון אבותם
רחמנא ליצולן

הרמב"ם בהלכות עכו"ם (פרק ד' הלכה ו') האריך, איך דנין
עיר הנדחת וכתב וזה לשונו: ומכין את כל נפש
אדם אשר בה לפי חרב טף ונשים אם הודחה כולה, ואם
נמצאו העובדים רובה **מכים את כל הטף ונשים של עובדים
לפי חרב.** עד כאן לשונו.

וכתב הכסף משנה וזה לשונו: ודע שמכין כל נפש אדם
מתחיל ענין ואומר שאם הודח כולה מכין כל נפש אדם
שבה לפי חרב, ואם הודח רובה ולא כולה מכין טף ונשים של
עובדים, ומכל מקום צריך עיון מנא ליה שמכין טף ונשים...
ואפשר דמהחרם אותה וכל אשר בה נפקא.

ובמגדל עוז כתב וזה לשונו: ועוד דאיכא למילף מעדת קרח

שסב שכר פרשת בחקותי - פרק ל"ב ועונש

ואנשי יבש גלעד **שנהרגו נשים וטף**, אף על פי שלא חטאו נענשו בעבור הגדולים משני טעמים, חדא שהם סבה וגורמים לישיבת הגדולים, ועוד לרדות הגדולים בהריגתן שהן חביבין עליהם, עד כאן לשונו. ובפרי חדש בהלכותיו על הרמב"ם כותב שמה שכתב הרמב"ם טף ונשים הוא טעות סופר, ובסדר משנה להגאון ר' וואלף באסקוויטץ זצ"ל מצאתי צעק מאוד על שתלו בטעות בדברי הרמב"ם, שגם הרמב"ן סובר כן בפרשת ראה בפסוק החרם אותה כתב וזה לשונו: "החרם אותה" הם אנשים הנדחים, ואת כל אשר בה **הנשים הנגררות** אחר האנשים, אבל הטף שהם קטנים בזכרים ונקבות אין ממיתין אותן, אבל בתוספת' נחלקו בה, הרי שגם הרמב"ן כתב דנהרגין, ואלו בעדים והתראה פשיטא הלא השוה הכתוב אשה לאיש לכל עונשין שבתורה, אלא וודאי דנשים הנטפלות נהרגות אף בלא התראה, וסיים וזה לשונו: סוף דבר אני תמה על הפרי חדש, איך חשב על רבינו ורמב"ן שיאמרו דברים אלו מדעת עצמן, בלי ספק מצאו דברים אלו מבוארין להדיא בתוספתא או מכילתא או ירושלמי החסרים לנו, ואם בשביל שאנחנו לא מצאנוהו ראינוהו, מה דמות נערוך בינינו לבין רבינו והרמב"ן, אנחנו חסרנו כל טוב ומגששים כעור בקיר, והמה עיניהם פקוחות ומשוטטות בכולהו תלמודא, ולהם נגלו כל תעלומות חכמה ולא נעלם מהם דבר. עד כאן לשונו הזהב יקר מפז ומכתם אופיר.

והנה על שקטנים נהרגים גילה הגאון בס' המשנה שהוא ספרי פרשת כי תצא "איש בחטאו יומתו" כתב הספרי וזה לשונו: אבות מתים בעון עצמם **ובנים מתים בעון אבותם** דכתיב איש בחטאו יומתו עד כאן לשונו, דוקא גדול מת בחטאו שנקרא איש, **אבל קטן שלא נקרא איש מת בעון אבותיו**, והביא דברי הרמב"ם (בפרק ו' הלכות תשובה הלכה א') וזה לשונו:

שכר פרשת בחקותי - פרק ל"ב ועונש שסג

יש חטא שהדין נותן שנפרעין ממנו על חטאו בעולם הזה בגופו או ממונו או בבניו הקטנים, שבניו של אדם הקטנים שאין בהם דעת ולא הגיעו לכלל מצות כקנינו הן, וכתוב איש בחטאו ימות עד שיעשה איש. עד כאן לשונו, רמז הרמב"ם ספרי הנזכר לעיל, ונתן בו טעם מתוך כדבש להצדיק קדוש שבנים קטנים הם כממון של אדם ונכון שיומתו בעיר הנדחת שהוא בכלל כל שללה דברי פרי חכם חן.

והנה הראני אלקים בזכות אבותי ורבותי ז"ל שדברי רמב"ם ורמב"ן שגם הנשים והטף הנגררות יהרגו הוא ממקור.

(שערי חיים שער ב' אות א').

האשה שיש בידה למחות ואינה מוחה נענשת בעוון זה

בחז"ל בגמרא במסכת עבודה זרה (דף י"ז ע"ב) וזה לשונה: אתיוהו לר' חנינא בן תרדיון אמרו ליה אמאי קא עסקת באורייתא, אמר להו כאשר ציוני ד' אלהי, מיד גזרו עליו לשריפה, ועל אשתו להריגה, ועל בתו לישב בקובה של זונות, עליו לשריפה שהיה הוגה את השם באותיותיו, והיכא עביד הכי, והתנן אלו שאין להם חלק לעולם הבא האומר אין תורה מן השמים ואין תחיית המתים מן התורה, אבא שאול אומר אף ההוגה את השם באותיותיו, להתלמד עבד, כדתניא לא תלמד לעשות אבל אתה למד להבין ולהורות, אלא מאי טעמא איעניש משום הוגה את השם בפרהסיא, **ועל אשתו להריגה דלא מיחתה ביה, מכאן אמרו "כל מי שיש בידו למחות ואינו מוחה נענש עליו"** עד כאן לשון הגמרא.

בנים קטנים נענשים עבור עוונות אבותיהם רח"ל

בילקוט פרשת כי תשא (סימן שצ"ח) וזה לשונו: אילפא רמי כתיב "ורב חסד" וכתוב "ואמת", בתחילה ואמת ולבסוף רב חסד, וכו' אדם עשה עבירה חייב עליה מיתה,

שסד שכר פרשת בחקותי - פרק ל"ב ועונש

והקדוש ברוך הוא ממתין לו עד שישא אשה והוא מוליד בן ראשון ושני והקדוש ברוך הוא חוזר ונוטלו הימנו ונמצא זה פורע את חובו, והקדוש ברוך הוא נוטל את שלו והגוף במקומו שנאמר "אם תשוב ואשיבך לפני תעמוד" עד כאן לשונו.

אשתו מתה בעבור עוונות בעלה רח"ל

בשבת (דף ל"ב ע"ב) וזה לשונה: תניא ר' נתן אומר בעון נדרים מתה אשתו של אדם, שנאמר אם אין לך לשלם למה יקח משכבך מתחתיד, פירוש רש"י משכבך אשתך:

בנים מתים כשהן קטנים בעבור עוונות האב רח"ל

עוד שם, רבי אומר בעון נדרים בנים מתים כשהן קטנים שנאמר אל תתן את פיך לחטיא את בשרך ואל תאמר לפני המלאך כי שגגה היא למה יקצוף האלקים על קולך וחבל את מעשה ידיך, איזה הן מעשה ידיו של אדם הוי אומר בניו ובנותיו של אדם.

בנים מתים בעון ביטול תורה רחמנא ליצול

עוד שם, רבי יהודה הנשיא אומר בעון ביטול תורה בנים מתים, דכתיב לשוא הכתי את בניכם מוסר לא לקחו.

עוד שם פליגי בה ר"מ ור"י, חד אמר בעון מזוזה, וחד אמר בעון ציצית, וחד אמר בעון שנאת חנם, הרי מצינו יען שאשתו של אדם הוי כקנינו, וכן בנים קטנים הויין קנינו של אדם, נלקו לפעמים בעון הבעלים והאבות.

בעת פקודה פוקדים עון אבות על בנים רחמנא ליצול

ברמב"ן פרשת שלח (על הפסוק) ויבכו העם בלילה ההוא וזה לשונו: ואמרו רבותינו הם בכו בכיה של חנם, ואני אקבע להם בכיה לדורות, ולא ידעתי מאיזה רמז שבפרשה הוציאו זה, אבל מקרא מלא הוא וימאסו בארץ חמדה לא

שכר פרשת בחקותי - פרק ל"ב ועונש שסה

האמינו לדברו, וירגנו באהליהם לא שמעו בקול ה', וישא ידו להם להפיל אותם במדבר, ולהפיל זרעם בגוים ולזרותם בארצות, אולי ידרש זה מפסוק וטפכם אשר אמרתם לבז יהיה, יאמר וטפכם כאשר אמרתם לבז יהיה בבא עת פקודתם, כי אני פוקד עון אבות על בנים, והבאתי אותם עתה שידעו את הארץ ידיעה בלבד, אבל לא שירשו אותה לדורות, והכתוב ירמוז כיוצא בזה ולא ירצה לגזור רעה רק בענין תוכחת על תנאי. עד כאן לשונו.

החטא מאבד הבנים והבנות

במדרש רבה איכה (על הפסוק ולא הי' ביום אף ד' שריד ופליט) וזה לשונו: תני ר' חייא כנגד בנים ובנות שיהיו לך יהיה החטא מאבדן, אשר טפחתי ורביתי אין כתיב כאן, אלא אשר טפחתי ורביתי אויבי כלם. עד כאן לשונו, (ועיין במתנות כהונה).

בנים קטנים נגנזים בחייהן בעון אבותם רחמנא ליצלן

במדרש רבה קהלת (על הפסוק ושבתי אני ואראה את כל העשוקים) וזה לשונו: אלו הקטנים הנגנזים בחייהן בעון אבותם בעולם הזה, לעתיד לבא הן עומדין בצד חבורה של צדיקים, ואבותיהם עומדין בצד חבורה של רשעים, והם אומרי' לפניו רבש"ע כלום מתנו אלא בעון אבותינו יבאו אבותינו בזכותינו, והוא אומר להם אבותיכם חטאו מאחריכם, וחטאתיכם מלמדן קטיגור. עד כאן לשונו.

על ידי עוונותיו הבן מת רחמנא ליצלן

(עוד שם) יש אחד ואין שני גם בן ואח אין לו וזה לשונו: יש אחד, זה היצר הרע, ואין שני, שאין לו בן זוג בעבירה, גם בן ואח אין לו, בשעה שהולך אדם לעבור עבירה אינו רואה שיש לו בן שימות בעונותיו, ואינו רואה שיש לו אח שיתבייש

שסו שבר פרשת בחקותי - פרק ל"ב ועונש

ממנו ולהתגנות בו, ואין קץ לכל עמלו, במעשיו הרעים. עד כאן לשונו.

העוסק בדבר עבירה אשתו מתה במגיפה רחמנא ליצלן

במסכת דרך ארץ זוטא (פרק ט') וזה לשונו: אם מנעת עצמך מדבר מצוה ועסקת בעבירה סוף מתה אשתך במגפה שנאמר "ואתה בן אדם הנני לוקח מחמד עיניך". עד כאן לשונו.

תלמידי חכמים בניהם מתים בקטנות ועוונותיהם מתכפרים בעולם הזה רחמנא ליצלן

בתנא דבי אליהו (חלק ב' פרק י"א) וזה לשונו: מוסר ד' בני אל תמאס ואל תקוץ בתוכחתו מה כתיב בתריה "כי את אשר יאהב ה' יוכיח וכאב את בן ירצה", אלו הן היסורין של אהבה **אלו תלמידי חכמים הצדיקים שמתים להם בניהם שלהם בקטנותן ומכפר להן על עוונותיהם בעולם הזה**, ואחר כך הן באין בטהרה לחיי העולם הבא, ואף על פי שאמר הכתוב "גם בכנפיך נמצאו דם נפשות אביונים נקיים", מכל מקום חזר הכתוב ומרצה בניהם שנאמר "וכאב את בן ירצה". עד כאן לשונו.

גם דנין את האדם על זה שבניו מתו בחייו, רחמנא ליצלן

עוד שם (פרשה כ"ד) וזה לשונו: ר' יוחנן היה בוכה בשעת פטירתו, אמרו לו תלמידיו רבינו נר ישראל אם אתה בוכה אנחנו מה תהא עלינו, אמר להם בני היאך לא אבכה שמעמידין אותי לדין ומאירין לי את כל מעשי בפני ודנין אותי עליהם, ולא עוד אלא שאומרים לי מפני מה מתו בניך בחיך ולא זכית לתיקונו של עולם, ולא די לבן אדם בעולם שמתין בניו בחייו, אלא שדנין אותו עליהם. עד כאן לשונו.

שכר פרשת בחקותי - פרק ל"ב ועונש שסז

תחת עבירה שעבר נוטל הקב"ה אחד מבניו רחמנא ליצלן

במדרש שוחר טוב (קפיטל ס"ב, לך ד' החסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו) וזה לשונו: היאך אדם בחור דולק בעבירה וראוי למות, מה הקדוש ברוך הוא עושה, תולה לו עד שישא אשה ויוליד בנים, והקדוש ברוך הוא נוטל אחד מבניו תחת עבירה שעבר, ונמצא הקדוש ברוך הוא גובה את שלו משל עצמו, יש לך חסד גדול מזה, הוי לך ד' החסד. עד כאן לשונו. (ואם ירצה השם להלן יבואר אם הבית דין עונשים למעלה, או בבית דין של מטה).

הקטן נענש בעוון אביו

בילקוט רות (על הפסוק וימותו גם שניהם) וזה לשונו: ללמדך שיעין הרע מכה בבנים, אמר ר' חייא בר אבא **עד שלש עשרה שנה הבן לוקה בעון האב**, מכאן ואילך איש בעונו ימות עד כאן לשונו:

גם הטף הנשים והגרים נענשין כשהזולת חוטא

במדרש תנחומא (פרשת נצבים) על הפסוק "אתם נצבים היום כלכם לפני ד' אלקיכם ראשיכם שבטיכם זקניכם ושוטריכם כל איש ישראל טפכם נשיכם וגרך אשר בקרב מחניך" וזה לשונו: **כולכם ערבים זה בזה**, אפילו צדיק אחד ביניכם כולכם עומדים בזכותו, ולא אתם בלבד אלא אפילו צדיק אחד ביניכם כל העולם כלו בזכותו עומד, שנאמר "וצדיק יסוד עולם", **וכשאחד מכם חטא כל הדור לוקה**, וכן אתה מוצא בעכן הלא עכן בן זרח מעל בחרם וגו' (חטא ישראל וגם עברו את בריתו), **מדת פורענות מועטת והדור נתפס בה**, מדה טובה מרובה על אחת כמה וכמה, לכך נאמר כל איש ישראל, ולא גדולים שבכם בלבד אלא אפילו טפכם נשיכם וגרך, עד כאן לשונו.

שסח שכר פרשת בחקותי - פרק ל"ב ועונש

גדולים לוקין על ידי הקטנים

במסכת שמחות (פרק א') וזה לשונו: כשנתפס ר' חנינא בן תרדיון למינות גזרו עליו שריפה, ועל אשתו הריגה, ועל בתו לישב בקובה של זונות, אמר להן מה גזרו על אותה עני אמרו לו הריגה קרא עלי' המקרא הזה "צדיק ד' בכל דרכיו" אמרה להם מה גזרו על אותו ר' אמרו לה שריפה קראה עליו המקרא הזה "גדול העצה ורב העלילה" וכששרפו אותו כרכוהו בספר תורה ושרפוהו והיתה בתו צועקת ובוכה ומתחבטת לפניו, אמר לה בתי אם עלי את בוכה אם עלי את מתחבטת מוטב שתאכלני אש שנופחה ולא אש שלא נופחה שנאמר אש לא נופח, ואם על ספר תורה את מתחבטת הרי התורה אש ואין אש אוכלת אש הרי אותיות פורחות ואין האש אוכלת אלא את הנייר **שאף כל עבדי המלך גדולים לוקין על ידי קטנים שנאמר "על כן חצבתי נביאים הרגתים באמרי פי"**. עד כאן לשונו. [עיי' במסכת ע"ז דף י"ז סוף ע"ב ודף י"ח ע"א].

מכל דברי חז"ל הנזכרים לעיל יש ללמוד מוסר השכל ולקחת מזה לימוד לנפשינו איך שהאשה והבנים הקטנים או הגדולים צריכים להתחנך לעמוד ולבקש על נפשם ועל חייהם שישארו בחיים מפני עון הבעלים והאבות, ולצעוק מרה אנא אל תחטאו בעוונות לפני השם יתברך, אל תכניסו דברים שאינם ראויים להיכנס לבית יהודי, אל תביאו לתוך הבית טלביזיה ואינטערנעט ווידאו, עתונים אסורים, דברי מאכל שיש עליהם פקפוק, ושלא לדבר בבית הכנסת בבית המדרש בשעת התפלה חזרת השליח ציבור וקריאת התורה, וכמו שכתב בספר הגן שבעון זה בנים קטנים מתים במיתות משונות חס ושלום. (ועיי' ברכות מז, זוהר הקדוש פרשת וילך רפ"ה ע"ב. ובספר מקדש מעט על קדושת בית המדרש באריכות גדולה בזה).

כדומה שבכל אלו יש בהם חטא ועון ומביאים וגורמים לידי חטאים נוראים אנא ואנא רחמו עלינו

שכר פרשת בחקותי - פרק ל"ב ועונש שסט

התנהגו כפי שהקדוש ברוך הוא מבקש דורש ומצוה בתורתו הקדושה ואל נמות בחטאיכם רחמנא ליצלן. רחמו על בניכם בנותיכם נשותיכם ונפשות כל בית ישראל שנפקדים בעוונות רחמנא ליצלן.

בודאי אם הגדולים ישמעו לקטנים יהיה הדור מאושר והאבות ירוו נחת רב מבניהם ויגיעו לדרגה יותר גבוהה מהם כשאיפתם וחפץ לבם, כי בכל אדם מתקנא חוץ מבנו.

שַׁעַר הָעֲרֵבוֹת וְהַצֵּלָת נַפְשׁוֹת

סימן ד'

בשאלות ותשובות נחלת שבעה (שאלה פ"ג) וזה לשונו: **מי שנאבד לו בנו והוגד לו, ושמע שיצא חוץ לדת להמיר בדת ישמעאלית והוא לא הגיד כי בורח הוא אם מותר לחלל עליו השבת לרכוב אחריו אולי יוכל להחזירו.**

תשובה: תחלה אקדים דברי הרשב"א בתשובה הביאם הבית יוסף באורח חיים (סימן ש"ו) וזה לשונו: **נשאל להרשב"א** על אחד ששלחו לו בשבת שהוציאו בתו בחזקה מביתו על ידי ישראל מומר להוציאה מהדת ישראלית להמיר בדת ישמעאלית אם שם לדרך פעמיו בשבת פן יפחידו להמיר אם מותר לילך אפילו מחוץ לג' פרסאות למאן דאמר דתחום ג' פרסאות דאורייתא. ואפילו להביא חותם מצד המלכות מי דחינן מספק זה את השבת כדדחינן בספק נפשות.

והשיב הדר צריך תלמוד, ומכל מקום כך דעתי נוטה שאין דוחים שבת על הצלה מהעבירות לפי שאמרו אין אומרים לאדם חטא בשביל שיזכה חבירך ואפילו איסורא

שע שכר פרשת בחקותי - פרק ל"ב ועונש

זוטא לא שרינן ליה כדי להציל חבירו מאיסורא רבה אלא כשאותו איסור בא לעם הארץ על ידי חבר אבל בענין אחר לא כדמוכח בפרק קמא דשבת בבעיא דהדביק פת בתנור. ועוד צריך תלמוד עד שיעמוד הדבר על בוריו עד כאן לשונו. וכתב עליו הבית יוסף וזה לשונו: והתוספות כתבו בפרק קמא דשבת בתחלה כדברי הרשב"א ואחר כך הקשו מדתנן מי שחציו עבד וחציו בן חורין כופין את רבו ועושה אותו בן חורין וקשה דכל המשחרר עבדו עובר בעשה, ותירצו דשאני פריה ורביה דמצוה רבה היא, ועוד יש לומר דדוקא היכא שפשע שהדביק פת בתנור סמוך לחשיכה אבל היכא דלא פשע מידי שרי למיעבד איסורא זוטא כי היכי דלא ליעבד חבריה איסורא רבה והוכיחו כן וכו'.

והשתא אם לתירוצא דמצוה רבה הדבר ברור שאין לך מצוה רבה מלהצילה שלא יפחידה עד שתמיר. ואם לתירוצא דמחלק בין פשע ללא פשע הי"נ לא פשעה והלכך לחלל עליה שבת לפקח עליה שרי, ומצוה נמי איכא, ואי לא בעי למיעבד כייפינן ליה כדאשכחן במי שחציו עבד וחציו בן חורין שכופין את רבו כדי שלא יתבטל ממצות פריה ורביה כי רבה היא. **ואפילו לחלל שבת בדברים האסורים מן התורה נראה דשפיר דמי דלגבי שלא תמיר ותעביד כל ימיה חילול שבת אמרינן איסורא זוטא הוא** עד כאן לשון הבית יוסף.

והנה מדברי הבית יוסף נשמע שלא התיר רק בנדון הנזכר לעיל היכא שלא פשע אבל היכא שפשע כגון בנדון דידן הוי אסור.

ולי נראה דגם היכא שפשע כמו בנדון דידן נמי שרי לכתחלה ואפילו לחלל שבת בדברים האסורים מן התורה. וגם הרשב"א לא החליט לאיסור רק סיים שהדבר צריך תלמוד. ועוד לא השיב על שאלת השואל ששאל אם

שכר פרשת בחקותי - פרק ל"ב ועונש שעא

דחינן שבת מספק זה כדדחינן בספק נפשות. והרשב"א לא השיב על זה.

ולי נראה דדחינן שבת מספק זה כמו גבי חולה ואמרינן טעמא מוטב שיחלל שבת אחת ואל יחלל שבתות

הרבה וכל הזריז הרי זה משובח, וכל השואל הרי זה שופך דמים ואפי' רבים יכולים לחלל שבת בשביל אחד החולה כדי שיוכל לשמור שבתות הרבה ואין אומרים וכי אומרים לאדם חטא בשביל שיזכה חבריך. ואין לומר דהיינו טעמא כתירוץ של התוספות משום דהחולה לא פשע, זה אינו דאין מיתה בלא חטא. גם במפקח את הגל דמחללינן שבתא אפילו על כמה ספק ספיקא כמו שהארכתי לעיל בתשובה סימן ס"ב. ואין לומר דמיתה שאני אם כן כל שכן הוא להציל נפשו מני שחת ממיתה נצחית לא כל שכן. ועוד דגם לתירוץ ראשון של התוספות משום דמצוה רבה היא הא נמי מצוה רבה היא וחילול שבת נגד זה איסורא זוטא היא כמו שכתב הבית יוסף.

ועוד אם רבים רשאי לחלל שבת מפני חולה אחד משום מוטב שיחלל שבת אחת ואל יחלל שבתות הרבה והאי ואל יחלל שבתות הרבה לאו דוקא הוא דהא כשאדם מת נעשה חפשי מן המצות. ועוד שמא הגיע עתו למות. אלא רצה לומר **דמכל מקום אנן עבדינן דידן שמא יוכל לקיים עוד שבתות הרבה. ואם כן מכל שכן כאן שמחללינן עליו שבת כדי שיוכל לקיים מצות הרבה בכל ימות השנה וגם שלא יחלל שבתות הרבה.** ואף אם הוא ספק אם יכולים להצילו. ועוד אף אם פשע האי פשיעה דומה לאונס הוא על ידי הסתה ואחר השעה הרעה יתחרט ואם כן למה לא יצילוהו מן דת ישמעאלית, **בודאי האי חילול שבת איסורא זוטא הוי.** והנראה לעניינת דעתי כתבתי נאם שמואל הלוי.

שעב שכר פרשת בחקותי - פרק ל"ב ועונש

דין ערבות בישראל שנשתמד

כל ישראל ערבים זה לזה.²

יש לחקור אם ישראל נשתמד אם שייך ערבות לכל ישראל, או כיון שהוא ישראל מומר פקע מיניה ערבות, והכי הוא מרגלא בפומייהו דאנשי כיון דנשתמד אומרים אחד ערבות חסר¹, ועיין בספר שפת הים חח"מ סימן ב', ועיין שאלות ותשובות הרדב"ז החדשות חלק א' סימן קפ"ז וזה לשונו: ואם יצא יצא ואנחנו נושענו מערבותו דאין אנחנו ערבים למומרים וכו' יעויין שם, ומה שכתב הרב דגול מרבבה בחידושו לורה דעה (סימן קנ"א) לפרש כונת דברי הרב ש"ך דכונתו הוא דאפילו מומר אמרינן אף על פי שחטא ישראל הוא אלא דה"ה בשוגג אבל במזיד אפי' ישראל אין אנחנו מצויין להפרישו יע"ש, ואחרי המח"ר דבריו תמוהים דאין יתכן שיראה אדם לחבירו חוטא במזיד ובידו להפרישו שלא יתחייב להפרישו משום הוכח תוכיח את עמיתך, וכמו שהכרחתי זה בתשו' בסה"ק חקקי לב⁷ וצ"ע.

ועיין בתשובות בנימין זאב^ה שכתב דאסור להכשילו למומר באיסורים יע"א, ועיין מ"ש הרב מהריק"ש בס' ערך לחם באה"ע¹ ומה שהק' ממ"ש **אעפ"י שחטא ישראל הוא** יע"ש, ולעניות דעתי לא קשה מידי דלענין חומרא נאמר זה לא

(ב) מוצל מאש סימן י"ב, פנים מאירות ח"א סימן ס"ו, ועיין בתשובות זרע אברהם חא"ח סימן י"א, שמע יעקב סדר ויצא, הלק"ט ח"א סימן ק"ל, ישועות יעקב ס' חיי שרה, שבועות דל"ט ע"א, מו"ה חק"ל ח"א דס"ג, דברים אחדים דק"ד ע"ג, קיצור של"ה ד"א ע"ד, מהרלנ"ח סימן ע"ו.

(ג) עיין להרב ש"ך ביו"ד סימן קנ"א ס"ק ו', ועיין במג"א א"ח סימן ד"ש סק"ח, ומ"ש הרב פרי מגדים בח' א"א שם יע"ש.

(ד) ח"א סימן י"ט יע"ש.

(ה) סימן ת"ו ות"ז.

שכר פרשת בחקותי - פרק ל"ב ועונש שעג

להקל באיסורים, ועמ"ש המרדכי ביבמות^א ועיין ספר החסידים^ה וזה לשונו:

אם רואה אדם נכרי עושה עבירה אם יכול למחות ימחה, שהרי שלח הקדוש ברוך הוא את יונה לנינוה להשיבם כי כשהקדוש ברוך הוא כועס אין עת רצון לפניו יעויין שם, ועיין להרב משנת חכמים (סימן תקכ"ב). והרב לחמי תודה (דכ"ד ע"ד) כתב דהמחלל שבת בפרהסיא יצא מהערבות, דהו"ל כמו מומר לעבודה זרה יעויין שם.

גם הרב חוות יאיר (סוף סימן קפ"ה) כתב **דבמומר אם בידינו למחות מחוייבים אנחנו למחות יעויין שם.**

(גנזי חיים מערכת כ')

קריאה נוראה לקיום התורה והמצוות שהמנהיגים יוכיחו בענין שבת תפילין מזוזות טהרת המשפחה צניעות ועוד, כי מה בחיי שעה אפילו בכמה ספיקות מחללין שבת וכו' (וכשלו איש באחיו). והעונש הגדול אם לא יוכיחו

למה שאמרו חכמינו זכרונם לברכה על פסוק **וכשלו איש באחיו, שישראל ערבים זה בזה וכל שיש בידו למחות ואינו מוחה נקראת עבירה על שמו**, אפשר לפרש כוונת (פסוק ו' סימן ה') איש או אשה כי יעשו, מכל חטאת האדם "למעול" מעל "בד", מפרש הרמז בר"ת "מתעורר" להחזיק "בך, והוא חטא בזאת משום קטנות בטחונו שמא על ידי כן תתמעט פרנסתו, משום הכי "למעול" מעל "בד" ר"ת "להיות "בד" "מבטחיד [כפירש"י משלי סימן כ"ב פסוק י"ט] משום הכי ואשמה הנפש ההיא, נקראות עבירות חבירו על שמו, מש"ה (בפסוק ז') והתודו את חטאתם, אין די בזה במה שיתודו על מה שחטאו בפועל,

(ו) סימן י"ט.

(ז) סימן ק"ו.

(ח) סימן אלף וקכ"ד.

שעד שכר פרשת בחקותי - פרק ל"ב ועונש

אלא מהצריכות הוא "והשיב" את "אשמו" בראשו לתקן מה שמפרש הרמז בר"ת "בפשע" ו"תשליך" "אמת" "ארצה", כדאיתא (בירושלמי סוטה) וזה לשונו **קיים ועשה, למד ולימד, והי' בידו להקים ולא הקים הרי זה בכלל ארור אשר לא יקים את דברי התורה לעשות אותם.**

אתה קורא הנעים פקח עיניך וראה איך מאשריך מתעים וצופיו עורים, התורה אמרה וחי בהם ושהותר עבור פקוח נפש לחלל שבת שהוא חיוב סקילה, אפילו יש כמה, וכמה ספיקות אם חי הוא, וגם אם רק חיי שעה יחיה, והקדוש ברוך הוא אמר ליחזקאל צופה נתתיך, ורשע אם בעונו ימות, ואתה לא הזהרתו דמו מידך אבקש, ראה ודן קל וחומר אם המנהיג היה מוכיח על כל הדברים האלו, דהיינו שיעשו מקוה, ושנשים יזהרו מאד מאד בנפשם על שמירות נדה ויאמר להם בפה מלא שלא יגרמו שיכרתו ימיהם וימי בעליהם עבור זה, כי עונש עון נדה הוא כעונש של אוכל ביום הכיפורים, והיה מזהיר אותם שלא ילכו בגילוי שער, אלא ישמרו דת יהדות כראוי, ויעשה כמו שנצטו מהשם קרא בגרון אל תחשוך, ומורא לא יעלה על ראשו, ויפרש להם שפריצות זו לגלות שער ראשם מביא חס ושלוש רעה בענין הפרנסה, ועל הבעל, ועל הבנים, כי כן הוא (בזוהר) בפרשה זו, וגם יאמר להם גדלו בניכם על ברכי התורה והיראה ועבור זה תזכו לברכת התורה ולמען ירבו ימיכם וימי בניכם, וגם הי' מזהיר אותם על שמירות שבת שלא יחללוהו - כי עבור חילול שבת נותנים כח לעמלק שהוא מעולם רצועת מרדות רחמנא ליצלן, תמה אני איך לא בינת אדם לכס, גם אם כדבריכם כן הוא שתרויחו בזה יותר כבוד, הראוי ונכון הוא למכור הבכורה עבור נזיד עדשים, לעזוב תורת ד' אשר היא לכם מורשה מאבותיכם ואבות אבותיכם אשר קבלו מסיני זה כמה אלפים שנה - וכמה שמדות וגזירות עברו עלינו עבור

שכר פרשת בחקותי - פרק ל"ב ועונש שעה

קיומה ולא עזבונה, וכל זאת באתנו ולא שכחנו, ועתה שאנו דרים בין מלכי חסד, וכל תושביה, חוריה, כומריה, וסגניה, אנשים טובים ובעלי מדות ואין לנו מהם שום מניעה וביטול בענין קיום תורתינו, ואנחנו נעזבנו בשאט נפש בתמי' - לחלוק עולם עומד וקיים לעד ושכר נצחיי', עבור חיי שעה, בושה הוא לכם - מש"ה בינו נא זאת וקרא בגרון אל תחשוך.

(מקרי דרדקי במדבר)

חיוב הערבות

**הקדוש ברוך הוא בוכה בכל יום על חורבן הדת -
אשרי מי שיגדר גדר בעד כרם ה' צבאות בית ישראל**

לכו נא ונוכחה איש את רעהו **אם נקיים אנחנו משבועתינו אשר קבלנו ערבות איש בעד אחיו** הגם שהנסתרות לד' אלקינו נתנה ראש ונשובה אל ד' לדעת אם לא במסתרים תבכה נפשינו כי הידועים והגלויים נעשים כצפונים ונסתרים, כי מי לא ידע שהאבות אשר שולחים בניהם בבית הספר שלהם ללמוד את אשר לבם יחפוץ, הכי נעלם מהם שהבנים יחללו שם את השבת קדש בכתיבה ומחיקה וכדומה כי מי יזכיר לו בקדושת שבת והאב אשר מגדל בנו שם הגם שאומר קדיש בכל יום ומפלפל בבית הכנסת בכל זה הוא פושעי ישראל כי יודע שיבוא היום אשר יכפור בתורת משה ונביאי ד' ובכל תורה שבעל פה והיה ראוי לרדוף רשע וכסיל כזה ואנו יושבים ומכבדים לו אין זה דברים שבסתר או אם האב שולח בנו להיות נעשה בעל מלאכה אצל האומן וידע שהבן הזה יעבור אצלו כל העבירות שם ובכל זה אנו שותקים סובלים ומעלים עין מסוררים ואין איש דובר דבר או אם נראה האפאראטין הולכים ועושים מלאכתן בשבת והעם רואים את

שעו שכר פרשת בחקותי - פרק ל"ב ועונש

התנור עשן ולפיד אש יוצא ודבר שהותר מקצתו כאלו הותר כולו בעוונותינו הרבים ובכל זאת אנו מעלים עין (מקום יש להקדוש ברוך הוא ומסתרים שמו ושם בוכה) אמרו חכמינו זכרונם לברכה כי על המסתרים תבכה נפשו כי הנסתר והנגלות יחד הם חרבן הדת אשרי מי שיגדר גדר בעד כרם ד' צבאות בית ישראל.

(שערי חיים שער ו')

**כדי שישאר טעם הערבות בפינו, נסיים בחומרת הדבר
שעל ידי הערבות נתחייבנו, ואם אין מוחים פוגמים גם
בנשמתם על חטא חבירו, ועל דם החוטא שמת בעונו
נידרש, כמו שכתב החפץ חיים בחומת הדת מאמר ב'**

**גודל החיוב לחזק את הדת ולהוכיחו בשכר ועונש מפני
הערבות המוטלת עלינו**

הנה ידוע שבעת שקבלנו התורה מאת ה', לא רק על עצמו בלבד קיבל כל אחד לקיים, כי אם כל מה שיהיה ביכולתו לחזק את קיום התורה אצל שאר בני ישראל גם כן התחייב כל אחד, ונעשינו כולנו ערבים זה לזה, וכמו דכתיב הנסתר לה' אלקינו והנגלות לנו ולבנינו עד עולם לעשות את כל דברי התורה הזאת, וכמו שפירש"י שם דהיינו שנעשו ערבים זה לזה, ולכך הדין שכל אחד מישראל מוציא את חבירו בקיום המצות אף שיצא הוא כבר כגון קידוש ותקיעת שופר וכדומה [וכמו שכתב הרא"ש בברכות דף כ] דאם יחסר לחבירו איזה מצוה כאילו חסר לו, וכן נמי **שיפריש כל אחד את חבירו מאיסור לא תעשה, דאם לא יפרישו מהאיסור במקום שיש ביכולתו, יענש גם הוא.**

שכר פרשת בחקותי - פרק ל"ב ועונש שעז

וזה הענין של קבלת הערבות, מלבד מה שקבלנו על עצמינו מלפנים בעת קבלת התורה, אנו שונים אותו גם כן בכל יום בעת שאנו מקבלים עלינו עול המצות [בפרשה שניה של קריאת שמע דכתיב בה "ושמתם את דברי אלה על לבבכם" וגו' וכמו שאמרו חכמינו זכרונם לברכה (בברכות י"ג ע"א)] ואנו מפרטים אחר כך בברכת אמת ויציב **שהקבלה היא על עצמו ובניו ועל כל כלל ישראל, וזהו מה שאנו אומרים ודבריו חיים וקיימים וכו' על אבותינו ועלינו על בנינו ועל דורותינו ועל כל דורות זרע ישראל עבדיך וכו' חק לא יעבור.**

ועתה נתבונן בעצמינו, הלא ידוע שכשראובן ערב בעד שמעון על כמה מאות רובל, וכל שכן אם ערב בעדו על כמה אלפים, ורואה ששמעון רוצה לקחת איזה עסק, והוא מכיר מכבר את העסק ההוא כי רע ומר הוא, שעל ידי זה יפסיד כל מעותיו, כמה מההשתדלות היה עושה ראובן למונעו מן העסק ההוא, בעבור ידיעתו והכרתו היטב שעל ידי זה יחזור כל החוב עליו. וכן נמי בעניננו, צריך האדם לדעת, דאם יכול למנוע את חבריו מאיזה עון על ידי הוכחה וכדומה, או את אנשי עירו, והוא מתעצל מזה, יתפש לעתיד לבא באותו עון, וכמו שאמרו חכמינו זכרונם לברכה **כל מי שיש בידו למחות באנשי ביתו ואינו מוחה נתפס על עון אנשי ביתו, באנשי עירו ואינו מוחה נתפס על עון אנשי עירו, לכל העולם כולו ואינו מוחה נתפס על כל העולם כולו.**

אם ישראל אחד חוטא וכולם נענשים

ואיתא בויקרא רבה, שה פזורה ישראל, מה דרכו של שה לוקה באחד מאיבריו וכולם מרגישים [רצה לומר שדרך השה הוא שכל העדר מתחברים ביחד, וכששה אחת לוקה ברגליה וכדומה והיא עומדת, כולם יעמדו לפי שעה] אף ישראל אחד חוטא וכולם נענשים.

שעח שכר פרשת בחקותי - פרק ל"ב ועונש

והנה אנו רואים בעוונותינו הרבים שקיום הדת מתמוטט מדי יום ויום, ואם לא נראה לחזקה מי יודע מה יהיה יכול להולד חס ושלום כעבור שנים, כי כל בית ישראל נמשלו לכרם, וכדכתיב [ישעי' ה' ז'] כי כרם ה' בית ישראל, וכשגדרה נפרצה מעט, אם לא נראה לתקנה, הפירצה הולכת ומתרחבת ועל ידי זה יכלה כל הכרם לבסוף, ואפילו אם לא יופקר במשך הזמן רק איסור אחד של תורה, גם כן רע ומר הוא, וכל שכן **אם יגיע הדבר חס ושלום לידי חייבי כריתות ומיתות בית דין, אוי ואבוי יהיה כי יפקוד השם יתברך העון על כולנו.**

בכל דרכיך דעהו וגו', רוצה לומר באותן הדרכים שהוא מתנהג בעניני עצמו צריך להתנהג בעניני שמים

ואל יתפאר האדם בנפשו לומר כי ישיב לפני ה', לא היה בי כח למנוע אותם מן האיסורים. אבל הלא ידוע מכמה פסוקים ומאמרי חכמינו זכרונם לברכה כי חפצי שמים צריכים להחשב בעיני אדם על כל פנים כחפצי עצמו, ובחפצי עצמו ידוע שאפילו כשהעסק הולך בענין רע, אף על פי כן אינו מתייאש ממנו, ותמיד חושב עצות איך לשפרו, וגם שואל מאחרים הסותרים הגדולים איזו עצה ותחבולה לזה, והקדוש ברוך הוא ממציא לו עצה, ומצוי הדבר שלבסוף מרויח מן העסק. ואף בזה, אילו היה שקול בעיני האדם רצון הקדוש ברוך הוא כרצונו, היה מחפש עצות ותחבולות איך להקים הדת שלא תתמוטט, ובודאי היה הקדוש ברוך הוא ממציא לנו עצה וגם עזר גדול מאתו יתברך לזה [וזהו שאמר הכתוב בכל דרכיך דעהו וגו', רוצה לומר באותן הדרכים שהוא מתנהג בעניני עצמו צריך להתנהג בעניני שמים].

אבל בעוונותינו הרבים אין אנו עושים כן בעניני שמים, ותיכף כשהאדם רואה לפום רהיטא שאין לו עצה לזה, תיכף הוא מתייאש מזה ופוטר עצמו מן הדין, אבל לא בשביל שהוא פוטר עצמו למטה יפטר למעלה. לך נא ראה מה שאמרו

שכר פרשת בחקותי - פרק ל"ב ועונש שעט

חכמינו זכרונם לברכה (שבת נה) על הפסוק והתויות תו על מצחות האנשים הנאנחים והנאנקים, דהיינו שהקדוש ברוך הוא צוה למלאך שירשום על הצדיקים תו, לרמז תו של תחיה, ולבסוף כתיב שציוהו להתחיל העונש מאנשים הקדושים, כי מדת הדין עלתה לפניו לומר מה נשתנו אלו מאלו, וענה הקדוש ברוך הוא אלו צדיקים גמורים ואלו רשעים גמורים, ושאלה מדת הדין היה להם למחות, וענה הקדוש ברוך הוא גלוי לפני שלא יקבלום, ושאלה מדת הדין אם לפניך גלוי לפניהם מי גלוי, מיד יצא הדין לחייב את כולם.

ובמדרש איתא ששאלה מדת הדין, **מי מהם נהרג עבורי, מי מהם נפצע מוחו עבורי**. מכל זה נוכל להתבונן עד כמה גדול החיוב על כל אחד מישראל לחפש עצות ותחבולות, ולהתרצות על כל פנים אף להתבזות ואף למנוע עון ופשע מישראל.

דין החמור לעתיד כשחבירו נענש ומת בעונו, הוא ידרש דמו ודע עוד, דמלבד שיש עליו חטא על שלא מיחה בחבירו כי כל ישראל הם כאיש אחד, וחטא של חבירו פוגם גם בנשמתו. **עוד יש עליו דין חמור לעתיד, כשחבירו החוטא נענש ומת בעונו, גם הוא ידרש על דמו**, וכדאיתא בתנא דבי אליהו כל מי שסיפק בידו למחות ולא מיחה ולהחזיר את ישראל למוטב ואינו מחזיר, כל הדמים הנשפכים בישראל אינם אלא על ידו, שנאמר **ואתה בן אדם צופה נתתיך לבית ישראל ושמעת מפי דבר והזהרת אותם ממני באמרי לרשע מות תמות ולא הזהרתו וגו'** הוא רשע בעונו ימות ודמו מידך אבקש. עד כאן לשונו, מכל זה יתבונן האיש הנלבב גודל החיוב בענין זה.

(חומת הדת פרק ב')

פנינים יקרים מספר שערי תשובה לרבינו יונה

עיקרי יסודי התשובה

**ואיך החלפתי בעולם חולף, עולם עומד לעד לעולם, איך
נמשלתי כבהמות נדמיתי, והלכתי אחרי יצרי כסוס כפרד
אין הבין ותעיתי מדרך השכל.**

עתה נבאר עיקרי התשובה: העיקר הראשון החרטה. יבין לבבו כי רע ומר עזבו את השם, וישיב אל לבו כי יש עונש ונקם ושלם על העון, כענין שנאמר (דברים לב, לה): "לי נקם ושלם", ונאמר (איוב יט, כט): "גורו לכם מפני חרב כי חמה עונות חרב". ויתחרט על מעשיו הרעים, ויאמר בלבבו: מה עשיתי, איך לא היה פחד אלקים לנגד עיני, ולא יגורתי מתוכחות על עון ומן השפטים הרעים, כי רבים מכאובים לרשע, לא חמלתי על גופי, ולא חסה עיני עליו משחתו מפני הנאת רגע אחד, ונמשלתי לאיש שיגזול ויחמוס ויאכל וישבע, ויודע כי אחרי אכלו ואחרי שתו יגרס השופט בחצץ שניו, כענין שנאמר (משלי כ, יז) "ערב לאיש לחם שקר ואחר ימלא פיהו חצץ". ורעה מזאת, כי הייתי על הנפש היקרה אכזרי ונטמאה בגלולי יצרי, ומה הועילה בכל קניניה אם רעה בעיני אדוניה, ואיך החלפתי בעולם חולף, עולם עומד לעד לעולם, איך נמשלתי כבהמות נדמיתי, והלכתי אחרי יצרי כסוס כפרד אין הבין ותעיתי מדרך השכל, והנה הבורא נפח באפי נשמת חיים חכמת לב וטובת שכל להכירו וליראה מלפניו ולמשול בגוף וכל תולדותיו כאשר המשילה על שאר בעלי חיים שאינם מדברים מאשר יקרה בעיניו נכבדה, ואחרי אשר בעבור זאת נבראתי, ויהי בי הפך מזה, למה לי חיים, כענין שנאמר (משלי כא, טז): "אדם תועה מדרך השכל בקהל רפאים ינוח". ועוד, כי כמשפט הבהמה לא עשיתי, אבל שפלתי ממנה, כי ידע שור

שכר פרשת בחקותי - פרק ל"ב ועונש שפא

קונוה וחמור אבוס בעליו, ואני לא ידעתי ולא התבוננתי, ושלחתי נפשי לחפשי מאדוניה, וטעמתי צופי, ונשיתי סופי, וגזלתי וחמסתי, ועל דל בוססתי, ולא זכרתי יום המות אשר לא ישאיר לפני נשמתי בלתי אם גויתי ואדמתי. והענין הזה אשר בארנו הוא אשר דבר ירמיה עליו השלום (ירמיה ח, ו): "אין איש נחם על רעתו לאמר מה עשיתי".

(שער ראשון אות י')

בהתמדתו על עבירה נעשית לו כהיתר ונחשב למשומד

העיקר השלושה עשר להיות העבירות הקלות חמורות בעיניו לארבעה פנים: האחד - כי אין לו להביט לקטנות העברה, אבל יביט לגדולת מי שהזהיר עליה. והשני - כי היצר שולט בעבירות הקלות, ואולי תהיה זאת סבה להתמיד בהן ואז יחשבו גם הן כחמורות בהצטרף עונש כל פעם, ומשלו על זה מחוט של משי שהוא נרפה וחלוש, וכאשר יכפלו אותו כפלים רבים יעשה עבות חזקה. השלישי - כי בהתמדתו על העבירה נעשית לו כהיתר, ויפרוק עולה מעליו, ולא ישתמר ממנה, ויחשב עם פורקי עול וכופרים ומשומדים לדבר אחד.

אין שום תירוץ על החטאים, כי השם נתן היכולת לכבוש היצר

והרביעי - כי אם נצחו היצר בדבר קטן, ינצחו מחר בדבר גדול, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (שבת קה:): כל המשבר כלים בחמתו יהי בעיניך כאילו עובד עבודה זרה, שכך דרכו של יצר הרע, היום אומר לו עשה כך ולמחר אומר לו עבוד עבודה זרה ונאמר (בראשית ד, ז) הלוא אם תיטיב שאת, פירוש: למה נפלו פניך, הלוא אם תיטיב מעשיך ותשוב אלי - שאת, פירוש: תשא פניך, מלשון: כי אז תשא פניך ממום (איוב יא, טו). ויש לפרשו מלשון סליחה. ואם לא

שפב שכר פרשת בחקותי - פרק ל"ב ועונש

תיטיב לפתח חטאת רובץ - אם לא תשוב מאשר חטאת, לא העון אשר בידך לבדו ילין אתך, כי היצר רובץ לפתח להחטיא אותך בכל אשר תלך, ונוצח אותך תמיד אחרי אשר נצח אותך, ויקוש לך וגם נלכדת ולא שבת. ואליך תשוקתו - להדיחך, ואורב לך בכל עת. ואתה תמשל בו - אם תרצה להתגבר עליו. על כן תענש על החטא אחרי אשר נתתי לפניך היכולת לכבוש את יצרך.

(שער ראשון אות לח)

האנשים אשר לא הניחו על ראשם תפלין מעולם הם הנקראים פושעי ישראל בגופם, ועונשם חמור מן העובר פעם אחת על חייבי כריתות ומיתות בית דין

ועתה נדבר בענין עונש בטול מצות עשה. אמרו רבותינו זכרונם לברכה (חולין קלב): אם יזהירו את האיש לעשות סוכה או לולב ואינו עושה מכין אותו עד שתצא נפשו. ואמרו (ראש השנה יז): כי האנשים אשר לא הניחו על ראשם תפלין מעולם הם הנקראים פושעי ישראל בגופם ועונשם חמור מן העובר פעם אחת על חייבי כריתות ומיתות בית דין, ואמרו (שם): כל שעונותיו מרובים מזכיותיו, ובכללם עון פושעי ישראל בגופם, כגון שלא הניח תפלין מעולם או עון פשעי אומות העולם בגופן והם עוברי עבירה כגון עריות, ליום הדין יורדים לגיהנם ונידונים שם שנים עשר חדש, ולאחר שנים עשר חדש גופם כלה ונשמתם נשרפת ורוח מפזרתם תחת כפות רגלי הצדיקים, שנאמר (מלאכי ג, כא), "ועסותם רשעים כי יהיו אפר וגו' ". ואמרו (סנהדרין צט): מי שמקל בענין מצות עשה, כמו המבזה חולו של מועד שיש בו מצות עשה, שנאמר (שמות כג, טו): "את חג המצות תשמור", אף על פי שיש בידו תורה ומעשים טובים אין לו חלק לעולם הבא. ויש על כל מצות עשה אזהרת לאו כוללת, שנאמר (דברים יג, א): "לא תוסף עליו ולא תגרע ממנו".

(שער שלישי אות יא)

שכר פרשת בחקותי - פרק ל"ב ועונש שפג

ויתר הקדוש ברוך הוא על עבודה זרה וגלוי עריות ושפיכות דמים ולא ויתר על עון בטול תורה

ויש אנשים רבים בהמון העם חושבים, כי אין עיקר האבדון והפסד הנפש זולתי בעבירות שיש בהן מעשה, וכי אין אבדן נפש אל האיש אשר הוא טהור מחטוא במעשה, ובדרך העבירות לא הלך, וחדל מעשות מצות ומעשים טובים. על כן אנו חייבים להודיע תועי רוח בינה, כי אמרו זכרונם לברכה (ירושלמי חגיגה פרק א הלכה ז) ויתר הקדוש ברוך הוא על עבודה זרה וגלוי עריות ושפיכות דמים ולא ויתר על עון בטול תורה. ואמרו (ספרי דברים עקב): כשם ששכר תלמוד תורה גדול מכל המצוות, כך עונש המבטל גדול מכל העבירות, ואמרו (סנהדרין צט.): (במדבר טו, לא): "כי דבר השם בזה ואת מצותו הפר" - נאמר על מי שאפשר לו לעסוק בתורה ואינו עוסק. וכבר זכרנו לך כל אלה בשער התורה.

(שער שלישי אות יד)

לפי גודל המצוה יגדל עונש

ודע כי לפי גודל המצוה יגדל עונש מי שיחדל לעשותה, אף על פי שאינו עושה מעשה בהפרתה, כמו שמצינו במצות הפסח ובמצות המילה שהן מצוות עשה ויש בהן כרת.

(שער שלישי אות טז)

עונש המבטל המצוה, שהוא בכלל ארור וחמנא ליצלן

והנה נתבאר בתורה עונש בטול המצוה, שנאמר (דברים כז, כו): "ארור אשר לא יקים את דברי התורה הזאת לעשות אותם", אמר "לעשות אותם" - יורה כי זה נאמר על בטול מעשה המצוות.

(שער שלישי אות יח)

כמה מצוות עשה מבטל מי שאין לו תפילין ומזוזה

ומצות תפילין (דברים ו, ח) ומצות מזוזה (שם שם, ט) - מצוות עשה^ט הן, והנן בכלל קבלת מלכות שמים, כי על כן נכתבו בפרשת שמע ישראל, ותוכל להתבונן מזה על עונש המבטל המצוות האלה, כי הוא שובר עול מנתק מוסרות, וכבר הקדמנו לדבר על המצוות האלה. ועל מצות ציצית אמרו רבותינו זכרונם לברכה (ספרי במדבר סוף פרשת שלח), שהציצית מוספת קדושה, שנאמר (במדבר טו, מ): "למען תזכרו ועשיתם את כל מצותי והייתם קדושים לאלקיכם". וגם כי אין מצות ציצית זולתי על מי שיש לו בגד אשר לו ארבע כנפות, ואם אין לו בגד כזה אינו חייב לקנותו, אף גם זאת אמרו רבותינו זכרונם לברכה (מנחות מא.): כי ענוש יענש לעתות בצרה על דבר אשר לא חמד בלבבו יפי המצוה ושכרה, לבעבור סבב פני דבר חיובה עליו ולקחת לו בגד שיש לו ארבע כנפות לעשות בו ציצית על כנפיו.

(שער שלישי אות כב)

ט) ראה הלכות קטנות להרי"ף {נדפס בסוף מסכת מנחות} וזה לשונו: **אמר רב ששת, כל שאינו מניח תפילין עובר בשמונה עשה, וכל שאין לו ציצית בבגדו עובר בחמשה עשה, וכל כהן שאינו עולה לדוכן עובר בשלשה עשה, כה תברכו אמור להם, ושמו את שמי. כל שאין לו מזוזה בפתחו עובר בשני עשה. אמר רשב"ל כל המניח תפילין מאריך ימים שנאמר (ישעיה לח) השם עליהם יחיו.**

שכר פרשת בחקותי - פרק ל"ב ועונש שפה

מצות קידושין וחופה בכוונה
יאמר נוסח דלהלן לפני הקבלת פנים בזוית,
במתינות וכוונה כראוי
ואם יש פנאי יאמרנו גם לפני החופה.
ואם לא, יאמר נוסח הקצר דלהלן.

מצות אלו מקיימים פעם אחת כל ימי חייו וחבל שלא לקיימם בשלימות הראויה ובכוונה הראויה ועל כן יזדרז לומר כל דלהלן בכוונה גמורה, כי שלימות המצוה תלויה גם במחשבה כמבואר בדרך פיקודיך בהקדמה באורך.

ובענין כוונה לקידושין עיין שלי"ה שער האותיות אות ק'. ודפ"ק מ"ע א'. ודרך המלך על הרמב"ם ה' אישות פ"א בשם המנחת חינוך.

(ונכון הדבר שבביתו לפני הנסיעה לבית החתונה, יאמר נוסח זו מתוך מתינות וישוב הדעת וכוונה, ואז יתחיל ככה: הריני נוסע עכשיו לבית החתונה לישא אשה כדי לקיים וכו').

הריני מוכן ומזמן לישא אשה כדי לקיים מצות פרו ורבו, ומצות לא תהו בקאה לשבת יצרה, ושאר כל מצות עשה ולא תעשה התלויין בה מן התורה ומדרבנן. והריני מכון בנתינת טבעת של קידושין לקנות האשה. ובעמידה תחת החופה וכן ביחוד עמה אחר החופה לקיים מצות חופה לקנותה לגמרי. (ואם החתן הולך לבאדעק"ן יוסיף: וגם בכיסוי הצעיף הנקרא באדעק"ן כוונתי לקיים מצות חופה).

וכן בכל הברכות שאני שומע בעת החופה, אני מכון לצאת, בין בברכת בורא פרי הגפן ובין בברכת האירוסין וכן בברכת חתנים.

וידענו כי כל פרט ופרט רבו סודותיו ורמזיו ובשר אנחנו ולא בינת אדם לנו, ויהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו שתקבל מעשי המצות והברכות האלו כאילו כיווננו בכל הכונות הראויות לכוין וכאילו קיימתים בכל פרטיהם ודקדוקיהם ותרג"ג מצות התלויים בהם, ודרך כלל אנו

שפר שחר פרשת בחקותי - פרק ל"ב ועונש

מכוונים בכל לתקן את שורש מצות אלו במקום עליון לשם יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה בדחילו ורחימו ורחימו ודחילו ליחדא שם י-ה בן-ה ביחדא שלים בשם כל ישראל לעשות נחת רוח להבורא יתברך שמו.

והנה עשיתי הבא ביד, ואתה ברוב רחמיך תטע אהבה ואחנה שלום וריעות בינינו על דבר כבוד שמך, ותזכנו לקיים מצנת פריה ורביה וכל המצות הנמשכות ותברכנו מברכותיך, ותקיים בנו מקרא שכתוב לא תאונה אליך רעה ונגע לא יקרב באהלך.

וברוב רחמיך תשמרנו מכל חטא ויהיו כל מעשינו לשם שמים ובפרט בשבעת ימי המשתה ולא יארע לנו שום תקלה ושום מקרה רע, ותצילנו מעין הרע, וחסד יי מעולם יהיה עלינו סתרה צנה וסוחרה, ויהי נועם יי אלהינו עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו:

נוסח קצר לומר לפני החופה

(וביש פנאי וישוב הדעת יאמר נוסח דלעיל)

לשם יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה ביחדא שלים בשם כל ישראל לעשות נחת רוח להבורא יתברך שמו, הריני מוכן ומזמן לקיים מצות קידושין בטבעת. וגם מצנת חופה על ידי עמידה תחת החופה ויחוד בחדר מיוחד (ועל ידי כיסוי הצעיר) ולקיים מצנת אמירת ברכת אירוסין ונשואין על ידי שומע כעונה, והכנה לקיום מצנת פרו ורבו. ויהי רצון שיהא חשוב לפני הקדוש ברוך הוא כאילו קיימתים בכל פרטיהם ודקדוקיהם וכאילו כונתי בכל הכוונות הראויות לכון. ויהי נועם יי אלהינו עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו:

שכר פרשת בחקותי - פרק ל"ב ועונש שפז

אמירה לפני קידוש*

(עפ"י שו"ע, והאריז"ל, שלי"ה, אור השנים, חיד"א, בן איש חי)

הריני מוכן ומזמן לקיים מצות קידוש על היין לקיים מצות הבורא יתברך שמו שציונו להזכיר בפה קדושת יום השבת שנתן לנו הקדוש ברוך הוא, על היין, שנאמר זכור את יום השבת לקדשו, ופמו שפירשו רבותינו זכרונם לברכה. וגם להזכיר בו יציאת מצרים כמו שדרשו רבותינו זכרונם לברכה. וגם לומר פרשת ויכלו להעיד על בריאת שמים וארץ. ובברכת בורא פרי הגפן לצאת גם על יין ושאר המשקין שאשתה לפני הסעודה ובתוך הסעודה. ולקיים מצות קידוש במקום סעודה בנקא.

והריני מכוין להוציא גם את בני ביתי וכל הרוצין לצאת,

*** תועלת אמירתה:**

- שלא תהא אמירת קידוש כמצות אנשים מלומדה (עיין ספר חסידים מ"ו, ח"א כלל ה', משנה ברורה סימן ה').
 - לדעת בעל באר מים חיים, טוב לומר כוונת המצוה בפה. וכן המנהג בתפילין, סוכה, ברכת המזון ועוד.
 - מועיל כעין הכנה להלביב הלב לקראת המצוה הגדולה לקדש יום השבת ולהעיד על יחודו יתברך שמו ובריאת שמים וארץ.
 - תועלת גדולה שלא ישכח לכוין כוונת המצוה, דאף על גב דביש הוכחה יוצא, מכל מקום לא מקיים חלקי "מחשבה" שבהמצוה (עיין דרך פקודיך בהקדמה).
- מביא התעוררות לכל השומעים לקראת האמירה.

שפח שֶׁכַּר פרשת בחקוטי - פרק ל"ב ועונש

בְּכָל זֶה. וּפְּוֹנָתִי לְקִיָּים כָּל מִצְוֹת הַתְּלוּיִים בָּהֶם וּלְתַקֵּן שְׂרָשָׁה
בְּמָקוֹם עֲלִיּוֹן, וְלִהְיֶיד עַל יַחֲדוֹ וְאַחֲדוֹתָיו יִתְבַּרְךְ שְׁמוֹ לְעַד
אֲשֶׁר הָאֲצִיל בְּרָא יֵצֵר וַעֲשֶׂה כָּל הָעוֹלָמוֹת וְאֵין שְׁנִי לוֹ וּבַחֲר
בְּיוֹם שַׁבָּת קִדְּשׁוּ לְקִדְשׁוֹ מִכָּל הַיָּמִים.

לשם יַחֲדוּ קוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשְׂכִינְתָּיה בְּדַחֲלֵיו וּרְחִימוּ
וּרְחִימוּ וּדְחִילוּ לְחִבֵּר אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת י"ה בְּנ"ה בְּיַחְוָדָא
שְׁלִים בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל לְמִיקוֹם שְׂכִינְתָּא מַעֲפָרָא וּלְיַחַד הַדּוּדִים
וּלְעֲשׂוֹת עֲטָרִין וְקִשּׁוּטִין לְשְׂכִינָה הַקְּדוּשָׁה וּפְדִי לְהַשְׁלִים אָדָם
הָעֲלִיּוֹן וְאֵילָן הָעֲלִיּוֹן וְאֵל יַעֲכַב שׁוֹם חֲטָא וְעוֹן וְהִרְהוּר רַע אֵת
מִצְוָה זֹאת וְתַעֲלֶה לְרַצּוֹן וּלְנַחַת רוּחַ לְפָנֵי כְּסֵא כְבוֹדָךְ. וּבְרוּב
רַחֲמֶיךָ תַעֲלֶה עָלֵינוּ כָּאֵילוּ פְּוֹנָתִי בְּכָל הַפְּוֹנוֹת וְהַסּוּדוֹת
הַתְּלוּיִים בָּהֶם, וְיִהְיֶה חֲשׁוֹב לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כָּאֵילוּ
קִיּוּמָתִיָּה בְּכָל פְּרֻטְיָה וְדִקְדּוּקִיָּה וְתַרְי"ג מִצְוֹת הַתְּלוּיִים בָּהּ.
וְיַעֲלֶה לְפָנֶיךָ קִידּוּשׁ זֶה עִם קִידּוּשֵׁי בְּנֶיךָ הַיּוֹדְעִים וּמְכַוְּנִים
בְּהוֹגֵן, וְיִמְשֹׁךְ שְׁפַע וּבִרְכָּה רַבָּה בְּכָל הָעוֹלָמוֹת וּמִשֵּׁם יִשְׁפַּע עַל
נַפְשׁ רוּחַ וּנְשָׁמָה לְעַבְדְּךָ בְּאַמֶּת וּלְשִׁמּוֹר כָּל שַׁבָּתוֹת קִדְּשֶׁךָ כָּל
יְמֵי חַיֵּינוּ בְּמַחֲשָׁבָה דְּבוּר וּמַעֲשֶׂה בִּירְאָה וְאַהֲבָה וְשִׂמְחָה. וְיִהְיֶה
נָעִם יְיָ אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֶׂה יְדֵינוּ כּוֹנֵנָה עָלֵינוּ וּמַעֲשֶׂה יְדֵינוּ
כוֹנֵנָהּ:

שכר פרשת בחקותי - פרק ל"ב ועונש שפט

סדר הקידוש

יום הששי: ויכלו השמים והארץ וכל
צבאם: ויכל אלהים ביום השביעי מלאכתו
אשר עשה, וישבות ביום השביעי מכל
מלאכתו אשר עשה: ויברך אלהים את יום
השביעי ויקדש אותו, כי בו שבת מכל
מלאכתו, אשר ברא אלהים לעשות:

סברי מרנן ורננו ורבותי:

**ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם
בורא פרי הגפן:**

ברוך אתה יי, אלהינו מלך העולם, אשר
קדשנו במצותיו ורצה בנו, ושבת קדשו
באהבה ובכרון הנחילנו, זכרון למעשה
בראשית. תחלה למקראי קדש זכר ליציאת
מצרים. ושבת קדשך, באהבה ובכרון
הנחלתנו: ברוך אתה יי, מקדש השבת:

אמירה לפני אכילת סעודת שבת קודש* (אומרה לפני הסעודה)

(על פי שו"ע, והאריז"ל, של"ה, אור השנים, חיד"א, בן איש חי)

הריני מוכן ומזמן לקיים מצות נטילת ידים לסעודה ואכילת פת בשבת ולבצוע על לחם משנה, (ואם מוציא אחרים יוסיף: ולהוציא בני ביתי וכל הרוצין לצאת במצנת לחם משנה) ולבלבל הפת במלח, ולקיים סעודה הראשונה של שבת קודש (בסעודת ליל שבת יוסיף: שהוא סעודתא דיצחק אבינו עליו השלום, הנקראת סעודתא דחקל תפוחין קדישין. בסעודת שחרית יוסיף: שהוא סעודתא דאברהם אבינו עליו השלום, הנקראת סעודתא דעתיקא קדישא. בסעודה שלישית יוסיף: שהוא סעודתא דיעקב אבינו עליו השלום, הנקראת סעודתא דזעיר אנפין קדישין) ואסמכוה אקרא אכלהו היום כי שבת היום לי. וגם לאכול מאכלים שונים להתענג בשבת קדש כמו שכתוב וקראת לשבת עונג. והנני מכנין לפטור בברכת המוציא כל מה שיביאו לאכל עד אחר נטילת מים אחרונים וגם מיני פיסגין ומזונות. גם הנני מכנין בלבישת כסות נקיה

ופונתי לעשות ולהשלים רצון הבורא ברוך הוא וברוך שמו, שציננו בכל אלה, ולתקן שרש סעודה זאת במקום עליון ולהשלים אדם העליון ואילן העליון ולעשות נחת רוח להבורא יתברך שמו.

ואני מאמין שבכל מאכל ומשקה ובכל טעימה של שבת קדש

* תועלת האמירה, עיין מה שכתבנו אצל אמירה לפני קידוש.

שכר פרשת בחקותי - פרק ל"ב **ועונש** שצא

תלויים סודות עליונות ועולמות ונשמות ואורות קדושות בלי שיעור וחקר. ויהי רצון מלפני אבינו שבשמים, שבזכות קיום סעודת שבת וענג שבת, אזכה לתקן כל מה שפגמתי בגלגול זה ובגלגולים הקודמים בסעודות ותענוגי רשות ומאכלות יתירות נאסורות, והצילני ברוב רחמיה (בסעודת לילה יאמר: מחבלי משיח. בסעודת שחרית יאמר: מדינה של גיהנם. בסעודה שלישית יאמר: ממלחמת גוג ומגוג).

ובזכות קדשת סעודה זו יומשך לנו שפע וברכה לכל האכלות והשתיות שנאכל ונשתה כל ימי חיינו, וימשוך עלינו שפע קדשה וטהרה מנעם וענג ועדן העליון, לנפשתינו ורוחינו ונשמותינו להתעדן בעבודתך ויראתך ולעבדך בלבב שלם ובנפש חפצה, כדי שיתגדל ויתקדש שמו הגדול והקדוש על ידינו ועל ידי כל ישראל אמן.

לשם יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה בדחילו ורחימו ורחימו ודחילו ליחד שם י-ה בן-ה ביהודא שלים בשם כל ישראל.

וברוב רחמיה תעלה עלינו כאילו פונתי כל הפונות וסודות התלויים בהם, ויעלה לפניך מצות אלו עם בניך היודעין ומכוונין כהוגן. ותהא חשוכה לפני הקדוש ברוך הוא כאילו קנימתיים בכל פרטיהם ודקדוקיהם ותרי"ג מצות התלויים בהם. ויהי נעם יי אלהינו עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו:

שצב שער פרשת בחקותי - פרק ל"ב ועונש

שער גדול להמוחים

מי שמוחה לכבוד שמים אין מלאך המות שולט בו כשאר בני אדם (זוהר הקדוש חלק א' כט:). **והקדוש ברוך הוא כורת עמו ברית ולזרעו אחרייו כמו שעשה לפנחס** (ראשית חכמה שעה"ח פי"ב בשם מהר"י אבוהב), **וזוכה לחלקו של הקדוש ברוך הוא** (תמיד כה.), וממשיך ברכות וטובות לעם (תמיד כה.), ויוצא מכלל ארור לכלל ברוך (ויקרא רבה כה.), **ניצול מכל גזירות קשות** (ילקוט רות עה"כ וימת אלימלך) זוכה לבלות שנותיו בנעימים (אבות דרבי נתן פרק כ"ט) **כשיש גזר דין על הכלל הוא ניצול** (חומת אנך פרשת נח) וזוכה למלכות (סנהדרין קא:).

ונסיים בתפלה להשם יתברך שאל יאמר פינו דבר שלא כרצונו, ויהי נא אמרינו לרצון לפני אדון כל. זכות כל הצדיקים, גאונים וקדושים, שהבאנו דבריהם הטהורים, זכות צדקתם תצהיר כאור שבעת הימים, ויהיו עבורינו מליצים ישרים, וה' אלוקי ישראל אהבת תמים, יעזור שנושע תשועת עולמים.

בעזרת השם יתברך

מפתח

• תוכן הענינים •

לפי סדר הפרקים
של ספר ויקרא

במפתח הזה מובא בעזרת השם
יתברך:

ראשי פרקים
מהענינים המבוארים
בכל פרק ופרק

הספר נדפס לזכות הרבים
ומתחלק בחנם לכל דורש ומבקש

תוכן העניינים

הקדמה

- א. אילו היו בני אדם יודעים כמה שכרו גדול של מזכי הרבים היו רודפים אחריו כמו שרודף אחרי כסף זהב..... יב
- ב. העצה הנכונה לרפאות האילן שיתן פירות טובים..... מז
- ג. מי שיש לו אמונה בהקדוש ברוך הוא מתיירא מהעונש..... מז
- ד. צריך לשרש אחר התולעת שבלב לחזק אמונתו בלב..... ז
- ה. מי שעובר השם בקרירות ובלא חשקות, זה סימן שהאמונה חלושה אצלו..... יח
- ו. י"ג עולמות הגנוזים שאינו זוכה בהם שום אדם, אלא מי שמזכה את הרבים בתוכחתו..... יט
- ז. המחבר הקדוש של ספר קב הישר בפרק ק"א כותב: "מטרתו של ספר זה - והתנצלות המחבר"..... כא
- ח. גדלו לד' אתי וגרוממה שמו יחדיו..... כב
- ט. לא עליך המלאכה לגמור..... לד
- י. גודל החיוב לחזק את הדת מפני הערבות המוטלת עלינו..... לה
- יא. בלי תשובה אף הטוב נותן כח לסטרא אחרא..... מא
- יב. סיום..... מט

פרשת ויקרא

- א. תיקון נשמות ורוחות..... נג
- ב. אחד מהעובדות הגדולות אשר רבינו רבי ר' מרדכי מגדבורנא כממשיך בדרכם של הבעל שם טוב הקדוש ותלמידיו זכותם יגן עלינו היה לתקן רוחות ונשמות המתגלגלים בחי, צומת, דומם, מדבר או נשמות ורוחות המרחפים באויר ומחכים לבוא היום

שכר תוכן העניינים - פרשת ויקרא ועונש ג

ג.	אשר בו יזכו לשוב לצור מחצבתם ויתוקנו על ידי הצדיק.	נג
ג.	תיקון נשמה תחת השער	נג
ד.	עברייך גדול שלא האמין בשכר ועונש	נד
ה.	כל החיצונים מפחדים	נד
ו.	הסוסים נעצרו על ידי הנשמות	נה
ז.	שכן רע שהתגלגל בעכבר	נה
ח.	מקוה לחיים ולא למתים	נו
ט.	הקמצן שנתגלגל בדוב	נו
י.	תיקון על ידי מזמור	נח
יא.	הדוב המרקד	נט
יב.	זמן התיקון שהגיע	ס
יג.	העץ המזיק	סא
יד.	הנשמות חיפשו תיקון	סא
טו.	מעכשיו עד שלשה ימים	סב
טז.	קול דופק בחלון	סב
יז.	ביקורו של צדיק נסתר אצל רבינו	סג
יח.	הדיבוק שלא רצה לדבר נשך את אמו נשך את אביו	סה
יט.	"זה פעם שלישית שאני בעולם"	סו
כ.	מעלת הבזיונות:	סו
כא.	שכר הגדול של השומר שבת	סח
כב.	שכר של שמירת שבת - שבת היא מלועוק ורפואה קרובה	
	לבא	סט
כג.	מה נקרא תשובה באמת.	ע
כד.	שער הג'ג'ג'לים - בו יבואר גודל עניני גלגולים	עב
כה.	שער התפלה	עו
כו.	גודל מעלת ושכר של התפילות ביום הפורים וסיפורי מעשיות	

- אֵיךְ שֶׁנִּתְקַבְּלוּ הַתְּפִלּוֹת בַּיּוֹם הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה..... עו
- כז. יְמֵי הַפּוֹרוֹת הָמָּה יְמֵי רִצּוֹן שֶׁהַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְשַׁלֵּם רִצּוֹן כָּל
אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לְמַלְאוֹת מִשְׁאֲלוֹתָיו... גִּזֵּר מַלְכוּתוֹ שֶׁל עוֹלָם...
לְהַשְׁלִים רִצּוֹן כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לְטוֹבָה..... פב

פֶּרֶשֶׁת צו

- א. שִׁעְרֵי הַגִּלְגָּלוֹת..... פט
- ב. עֲנִינֵי גִלְגּוֹלִים אֵיךְ שֶׁכֹּמַעַט כָּל אֶחָד בָּא בַּגִּלְגּוֹל, וּפְרָטִי סֹדֶר
הַגִּלְגּוֹלִים, וְסוֹד הַגִּלְגּוֹל, וְאֵיךְ לַחֲקֹן שְׁלֹא יָבֹא לְהַתְּגַלְּגֵל עוֹד
הַפֶּעַם שֶׁהִיסוּרִים קָשִׁים מְאֹד וְקִשָּׁה מְאֹד לְבֹא לִידֵי תִּקּוֹן..... פט
- ג. יֵשׁ נִשְׁמוֹת שֶׁמֵּתִּגְלָגְלִים בִּיהוּדִים, וְיֵשׁ שֶׁמֵּתִּגְלָגְלִים בְּגוֹיִם רַחֲמָנָא
לִיצְלָן, וְעוֹד כַּמָּה בַּחֲנִינֹת בַּגִּלְגּוֹל..... פט
- ד. יֵשׁ בַּחֲנִינֵי גִלְגּוֹל נִשְׁמָה וְיֵשׁ בַּחֲנִינֵי עֵיבוֹר נִשְׁמָה..... צ
- ה. רִשְׁעִי וְטוֹב לוֹ צָדִיק וְרַע לוֹ, הוּא לְפַעְמִים מַחֲמֵת מָה שֶׁהִיא בַּגִּלְגּוֹל
הַקּוֹדֶם..... צא
- ו. עֲנִין הַגִּלְגּוֹל הוּא חֶסֶד לְיִשְׂרָאֵל, כְּדֵי שִׁיבֹאוּ כּוֹלָם לְתִּיקּוֹנָם
הָרָאוּי..... צב
- ז. רַבֵּן שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי ע"ה מְגַלֵּה לָנוּ (תִּיקּוֹנֵי זוֹהַר ו' נ"ב ב') הַפֶּשֶׁט שֶׁל
שְׂאֵרָה כִּסּוּתָהּ וְעוֹנֶתָהּ וְגו', וְאֵין מִי שִׁיבֶקֶשׁ מִזֶּה שֶׁהוּא שְׂאֵר
הַשְׂכִּינָה, כִּסּוּתָהּ זֶה כִּסּוּת שֶׁל מִצּוּה, כִּסּוּת שֶׁל צִיצִית וְעִטּוֹף
שֶׁלּוֹ, וְתַפִּילִין שֶׁל יָד, שֶׁנֶּאֱמָר בָּהּ תַּפְלָה לַעֲנִי כִּי יַעֲטוּף, וְעוֹנֶתָהּ -
קְרִיאַת שְׁמַע בְּעוֹנֶתָהּ, וְאֵם שְׁלֹשׁ אֱלֹהִים לֹא יַעֲשֶׂה לָּהּ לְשִׁכְנָה
וְיִצְאָה חֲנַם אֵין כֶּסֶף..... צד
- ח. חִילּוּקֵי הַגִּלְגּוֹל אֵי אֲפֶשֶׁר לַעֲמֹד עֲלֵיהֶם..... צה
- ט. אֱלֹהֵי עַמִּקּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּתוֹרָה, אֵין צוֹרֵךְ לַגִּלְגּוֹלִים, כִּי אֵין הַגִּלְגּוֹל אֱלֹא
לְהַשְׁלִים חֶסְרוֹן הַתְּשׁוּבָה..... צו
- י. תְּשׁוּבָה אַחַת יִפָּה מִכַּמָּה גִלְגּוֹלִים וּמִיתוֹת..... צו

שכר תוכן הענינים - פרשת צו ועונש ה

- יא.** כאשר עוסק האדם בתורה נפדה מן הגלגול, כי פדיון הגלגול והגלות הוא תורה לשמה..... צז
- יב.** לפעמים מלבישים את הנפש בחיה ובבהמה טהורה או טמאה, ולפעמים בעוף ובכל החי, הכל לפי העון..... צח
- יג.** מי שמתגלגל בתלמיד חכם ומי בעם הארץ..... צח
- יד.** התלמידי חכמים וכשרים הם ניצוץ ממושה רבינו עליו השלום, ועמי הארץ העזים והקשים הם גלגול של קליפת לילי"ת הרשעה..... צט
- טו.** עונש השלישי שהוא הגלגול קשה יותר משנים הראשונים, שהם תשובה ויסורים, מיתה וגיהנם..... ק
- טז.** לפעמים מתגלגלת הנשמה בדומם, לפעמים בצומח, לפעמים בחי, ולפעמים במדבר, הכל לפי העון בגלגול הקודם, והיותר קשה שבגלגולים הוא גלגול באבן דומם יבש..... קא
- יז.** אם יוכשרו מעשי האדם, הוא עולה ממדרגת אדם עד למדרגת מלאך..... קא
- יח.** כאשר האדם הוא צדיק ועושה מעשים טובים, גם המגולגל ההוא מזדכך ומתוקן על ידו..... קב
- יט.** מי שמתגלגל בדומם יכול להתעלות להתגלגל לצומח רק בזמן ידוע, בד' חדשים אמצעיים של השנה..... קב
- כ.** נשמת בעור אביו של בלעם נתגלגל בצומח..... קג
- כא.** אם היה מגולגל במעט עפר ונטלו העפר לתוך תבשיל ואכלו האדם, עולים ממדרגות דומם צומח חי מדבר ביחד, וכן אפשר להתגלגל במלח שנקרא צומח, ויש מגולגלים גם במים..... קד
- כב.** הצדיק בעת אכילתו מתקן את המגולגלים..... קד
- כג.** טעם שאסור לעם הארץ לאכול בשר..... קה
- כד.** טעם שיש לפעמים אנשים צדיקים אבל יש להם איזה מעשה רע שאינם יכולים ליפרד ממנו..... קו
- כה.** טעם שלפעמים אין הרשעים מתגלגלים, כי הכל לפי העון, אם

ו שכר תוכן העניינים - פרשת שמיני ועונש

- יכול לימרק בגיהנם אינו צריך להתגלגל, כי הגלגול קשה מן הגיהנם..... קו
- כו. רוב בני האדם אינם נמלטים מהגלגול..... קז
- כז. הכרוז מכריז על כל מגולגל ועונשו, כל אותו הזמן של הגלגול שנגזר עליו..... קח
- כח. אם גם בפעם השלישית לא נתתקנה, אין לה תקנה עולמית חס ושלוש..... קט
- כט. שער האמונה..... קיא
- ל. גודל העונש למחוסרי אמונה שאפילו צדיק אם אינו שלם באמונה אין לו עולם הבא..... קיב
- לא. נסיון האמונה..... קיג
- לב. מי שכועס על אשתו כשלא עשתה דבר בשבילו, סימן שהוא מחוסר אמונה חס ושלוש..... קיד
- לג. מעשה נורא באחד שהיתה לו פרנסה משלושה סוסים..... קיז
- לד. שער התשובה..... קיח
- לה. תשובה עם חרטה..... קיט
- לו. שער הגלגולים..... קכ
- לז. איש אשר ה' בקי בש"ס בבלי ירושלמי
- ספרא ספרי ותוספתא נתגלגל בדג..... קכז

פרשת שמיני

- א. שער הכשרות..... קכא
- ב. בו יבואר עד כמה צריך להיזהר בענייני כשרות המאכלים..... קכב
- ג. כל האוכל מאכלות אסורות - כל מה שסובל האדם בעולם הזה הוא מפני שלא נזהר במאכלות אסורות. (וזהר חלק ג' דף מב עמוד א')..... קכג
- ד. כל האוכל מאכלות אסורות - מטמא נפשו ודנין אותו לאחר

שכר תוכן הענינים - פרשת שמיני ועונש ז

- מיתתו כאדם מגואל, כי הקדוש ברוך הוא גואלו בעולם הזה
ובעולם הבא (וזהר חלק ג' דף מ"א ודף מ"ב עמוד א'). קבר.....
- ה. כל האוכל מאכלות אסורות - מממא נפשו ונכנסת בו מחשבת
מינות וכפירה (רמב"ם). קבה.....
- ו. שער קדושת השבת קבו.....
- ז. והיה ביום הששי והכינו - היראת שמים והפחד של קדושת
השבת. קבו.....
- ח. סיפור נורא מאגרת ששלחה השבת להרב אברהם אב"ן עזרא
זכרנו לברכה (הנקרא ראב"ע). קבה.....
- ט. שער חיבוט הקבר קלא.....
- י. עובדא נוראה מהצדיק הקדוש רבי מרדכי מנדבורנא זי"ע, איך
שהחזיר בתשובה לאחד אחר שהראה לו כל עניני חיבוט הקבר
ועונש בעולם הבא. קלא.....
- יא. שער הגלגולים קלה.....
- יב. סיפור נורא בגלגול של דג וכלב. קלה.....
- יג. מעשה נורא שהיה אצל האריז"ל, שגילה גלגול של כלב, ותיקונו
היה שהציל חיי אנשים רבים מישראל. קלו.....
- יד. שער מזכרי הרבים - גודל השכר של מזכרי הרבים. קלט.....
- טו. אברהם אע"ה נקרא "אוהבו", מפני שמיעט בהשלמת נפשו כדי
שיוכל להרבות כבוד ה' למעט את מורדיו ולהרבות עבדיו ויודעיו. קלט.....
- טז. אין זה רצון השם יתברך שהאדם ישלים רק את נפשו, ואת
אנשי דורו ישאיר אחריו תרבות אנשים חסאים ומכעיסי ה'. קמ.....
- יז. המעלה הנכונה שיבור לו האדם הוא להשפיע ולהטיב לזולתו
תמיד למרות שעל ידי כן ממעט בהשלמת נפשו, רק להגיע
לתכלית השלימות הוא להיות מן המשפיעים לזולתו. קמ.....
- יח. חפץ הבריאה לא תושלם אם ישלים האדם את נפשו לבדו ולא
ישלים את נפש זולתו. קמא.....

- יט.** חפץ הבריאה מחייבת לקנות מדת הבדידות על ידי מידת ההתחברות בחברת בני אדם בסבר פנים יפות שכולם יאהבוהו ויקלסוהו ועל ידי זה יוכל ליקח נפשות בחכמתו להטיב דרכם להשיבם אל ה'..... קמב
- כ.** מי שאוחז במידה זו מראה אהבתו אל ה' ביתר שאת וביתר עז, כי מדרך אוהב את המלך להתאמץ ולהשתדל בכל האפשר להכניס בני אדם תחת עול מלכותו ולהרבות לו עבדים..... קמג
- כא.** גם לאלו שכבר השלימו נפשם מוכם ה' באריכות ימים לטובת זרעיהם וצאצאיהם ותלמידיהם כדי שיהנו מאורם וישלימו גם הם נפשם..... קמד
- כב.** הגם שעל ידי זה שאין פנאי להתבודד מחמת המטרות התמידיות בלימוד התלמידים ולהיותו מעורב בין הבריות להכניסם תחת כנפי השכינה ומעכבו להגיע למעלת הנבואה, השם יתברך משלם שכרו שלא יסתר ממנו דבר..... קמה
- כג.** חסרון הזמן שנתהווה על ידי שעוסק בהשלמת נפש הזולת ומעכבו מהשלמת נפשו השם יתברך נותן לו סיפוק שבזמן מועט ישיג השגות רבות ונשגבות יותר מכדי יכולת שכלו..... קמו
- כד.** מפני שאברהם אבינו עליו השלום זכה את הרבים, בחר ה' בזרעו אחריו ושהאומה הישראלית תצא דווקא ממנו..... קמו
- כה.** בגלל שהקדוש ברוך הוא רצה שאברהם אבינו עליו השלום יתקן הנשמות כמ"ש והנפש אשר עשו בחרן לכן לא נתן הקדוש ברוך הוא פרי במנו עד שתקן את כל הנשמות שהיה צריך לתקן..... קמח
- כו.** פעמים רבות האבות ניצולים וחיים רק בזכות התולדות שעתידין לצאת מהם..... קמח
- כז.** נח נקרא צדיק וזכה לשם ותואר צדיק רק מאז שהיה נהוג כאברהם אבינו עליו השלום להוכיח את בני דורו שישבו בתשובה..... קמט